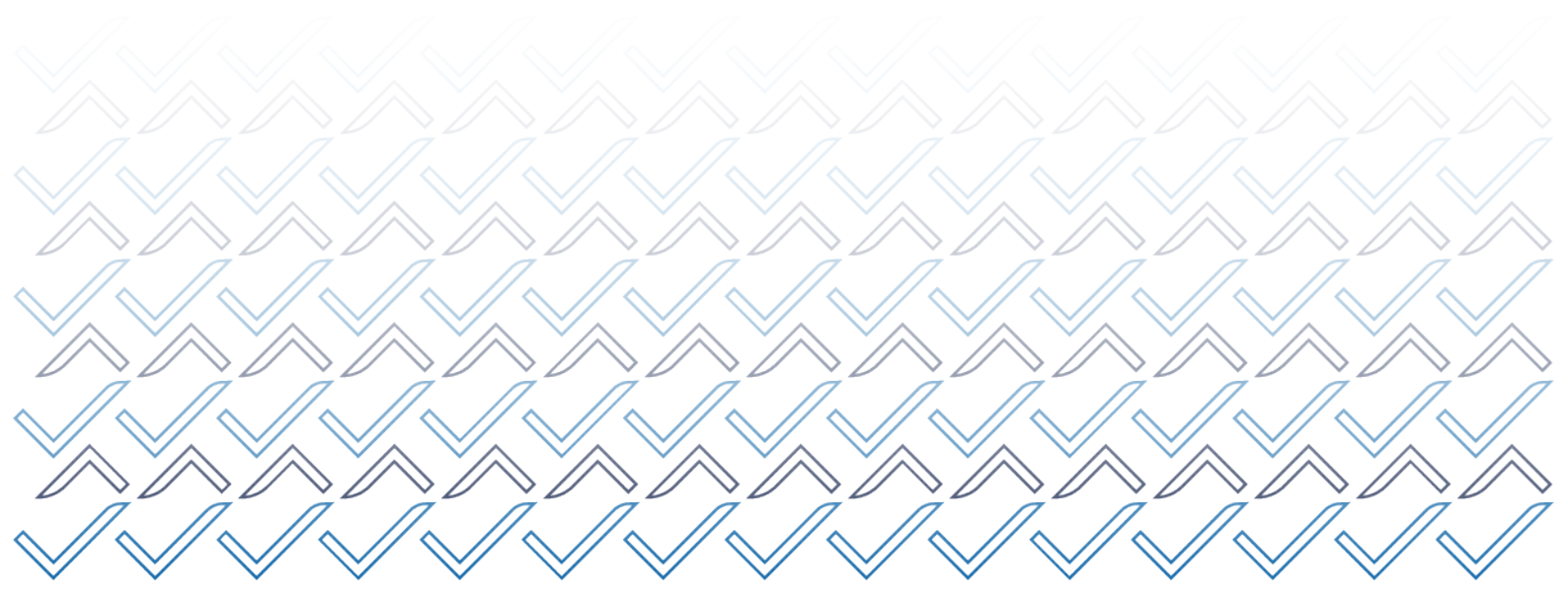


VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

VŠĮ CPO LT VEIKLA VYKDANT VIEŠUOSIUS PIRKIMUS

2024 m. lapkričio 12 d.

Nr. ATA-2



Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas, kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai, taip pat į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrole.lt.

Audito grupė: Emilija Jasaitienė (departamento vadovė), Paulius Bakaitis (grupės vadovas), Arūnas Juozas Gabrilavičius (iki 2024-01-26), Gediminas Kibilda (nuo 2024-05-02), Eglė Jackevičienė (iki 2024-02-29), Laura Gintilienė, Indrė Sarapinaitė (nuo 2024-05-02).

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, viešajai įstaigai CPO LT.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	10
AUDITO REZULTATAI	12
1. TOBULINTINA CPO LT, KAIP VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO KOMPETENCIJŲ CENTRO, VEIKLA	12
1.1. CPO LT turėtų tekti daugiau atsakomybių pirkimo procese, siekiant didesnės centralizavimo naudos	12
1.2. Kompetencijos (ypač specifinių pirkimų sričių) turėtų būti stiprinamos, siekiant užtikrinti pirkimų atitiktį jiems keliamiems reikalavimams	17
2. SIEKIANČIŲ NAUDOTIS CPO LT PASLAUGOMIS, SVARBU ŽINOTI KLIENTŲ LŪKESČIUS	19
2.1. Siekiant paslaugų plėtros, turėtų būti tobulinamas informacijos surinkimo ir įvertinimo procesas	19
2.2. Tobulintina CPO LT veiklų peržiūra ir vidaus kontrolės stebėseną	22
2.3. Siekiant užtikrinti kokybišką pirkimo rezultatą, reikia papildomų veiksmų	24
2.4. Daugiau pastangų turėtų būti dedama tiekėjų lūkesčiams išsiaiškinti, siekiant aktyvesnio jų dalyvavimo el. katalogo pirkimuose	25
3. TOBULINTINAS CPO LT FINANSAVIMO MODELIO ĮGYVENDINIMAS	27
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	33
PRIEDAI	38
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	38
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	40
3 priedas. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys	51
4 priedas. Kitų institucijų atlikti CPO LT pirkimų tikrinimai	54

PAGRINDINIAI FAKTAI



1,1 mlrd. Eur

pirkimų iš 9,1 mlrd. Lietuvoje įvykdytų pirkimų vertės įvykdyta per CPO LT valdomą centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninį katalogą 2023 m.



94 moduliai

sukurti pagal siūlomas prekių, paslaugų ar darbų rūšis, veikė centralizuotų pirkimų elektroniniame kataloge 2024 m. I ketv.



3,3 mln. Eur

CPO LT 2023 m. įplaukos už suteiktas paslaugas



0,7 mln. Eur

CPO LT 2023 m. gauti asignavimai veiklai vykdyti



44 perkančiosios organizacijos

iš 82, bent kartą pavedusių CPO LT pirkimus vykdyti jų vardu, naudojosi šia paslauga 2023 m.



Tik 7

standartizuotos techninės specifikacijos prekėms buvo patvirtintos Sveikatos apsaugos ministerijos ir naudojamos 2 iš 18 sveikatos srities centralizuotų pirkimų elektroninio katalogo moduluose



Nuo 2020 m.

kai buvo gauta vidaus audito rekomendacija ir priimtas CPO LT valdybos sprendimas dėl CPO LT teikiamų paslaugų kainodaros principų nustatymo, ši tvarka nebuvo patvirtinta iki 2024-10-16.

SANTRAUKA

Audito svarba

Viešoji įstaiga CPO LT atlieka viešuosius pirkimus kitų perkančiųjų organizacijų vardu, valdo ir administruoja centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninį katalogą ir elektroninių pirkimų centrą. CPO LT duomenimis¹, 2023 m. CPO LT elektroniniame kataloge užsakymų skaičius siekė 29,9 tūkst., bendra pirkimų vertė – 1 072 mln. Eur (arba 11,8 proc. visų Lietuvos viešųjų pirkimų vertės). Palyginti su 2022 metais, jų vertė išaugo 25 proc. (nuo 856,2 mln. Eur). 2023 m. CPO LT taip pat įvykdė 1 048 pirkimus kitų perkančiųjų organizacijų vardu: palyginti su 2022 m., jų skaičius išaugo 22 proc. (nuo 856 pirkimų), o jų vertė sudarė 73,5 mln. Eur (arba 0,8 proc. visų Lietuvos viešųjų pirkimų vertės). Didėjant CPO LT vykdomų pirkimų skaičiui, svarbu, kad jos veikla patenkintų perkančiųjų organizacijų poreikius, pirkimai būtų atliekami profesionaliau ir efektyviau.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar CPO LT, organizuodama savo veiklą, siekia užtikrinti profesionalų centralizuotų viešųjų pirkimų procesą, tiekėjų konkurenciją, siekia patenkinti perkančiųjų organizacijų poreikius ir ar CPO LT veiklos finansavimas grįstas būtinomis sąnaudomis ir investicijomis.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar CPO LT ir perkančiųjų organizacijų atsakomybės nustatytos taip, kad būtų užtikrintas profesionalus pirkimo procesas;
- ✓ ar CPO LT nuosekliai didina turimas kompetencijas (tiek viešųjų pirkimų, tiek specifinių sričių, pvz., sveikatos apsaugos, kurių pirkimai pavesti jai atlikti);
- ✓ ar CPO LT išsiaiškina perkančiųjų organizacijų lūkesčius ir atsižvelgia į juos tobulindama teikiamas paslaugas;
- ✓ ar CPO LT siekia užtikrinti kokybišką pirkimo rezultatą;
- ✓ ar CPO LT vykdomuose pirkimuose siekiama užtikrinti tiekėjų konkurenciją;
- ✓ ar CPO LT finansavimas, įskaitant paslaugų įkainių dydį ir jų apskaičiavimo principus, yra pagrįsti būtinomis sąnaudomis ir investicijomis.

Audituojamas subjektas – viešoji įstaiga CPO LT.

Audituojamas laikotarpis – nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2024 m. kovo 31 d.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, ar CPO LT savo veiklą organizuoja taip, kad užtikrintų profesionalų centralizuotų viešųjų pirkimų procesą, tiekėjų konkurenciją, patenkintų

¹ Viešosios įstaigos CPO LT 2023 m. veiklos ataskaita, prieiga per internetą: <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2024/08/CPO-LT-metine-ataskaita-2023.pdf> (žiūrėta 2024-09-16).

perkančiųjų organizacijų poreikius ir ar jos veiklos finansavimas grįstas būtinomis sąnaudomis ir investicijomis. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ ([40 psl.](#)).

Pagrindiniai audito rezultatai

CPO LT siekia profesionaliai ir kokybiškai vykdyti savo veiklą. Vykdydama pirkimus kitų perkančiųjų organizacijų vardu, ji užtikrintų savo, kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centro, veikimą visa apimtimi, jei perkančiosios organizacijos nepavestų pirkimo proceso veiklą, reikalaujančių viešųjų pirkimų kompetencijų. Suinteresuotumą naudotis CPO LT paslaugomis paskatintų išsamesnis esamų ir potencialių klientų (perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų) lūkesčių vertinimas. Skaidri CPO LT taikomų įkainių apskaičiavimo tvarka ir principai sudarytų sąlygas nustatyti būtinas sąnaudas ir investicijas apimančius paslaugų įkainius. Valstybės biudžeto finansavimo skyrimas turi būti tikslingas ir susietas su poreikiu, kurio nėra galimybės padengti CPO LT už paslaugas gaunamomis pajamomis.

1. Tobulintina CPO LT, kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centro, veikla

- ✓ Viešųjų pirkimų kompetencijų trūkumo problemos perkančiosiose organizacijose visa apimtimi neišsprendžia pirkimų centralizavimas perduodant juos vykdyti CPO LT, nes dabartinis CPO LT ir PO funkcijų ir atsakomybių paskirstymas neperleidžia CPO LT viso pirkimo proceso vykdymo. Perkančiosios organizacijos, norėdamos pavesti savo viešuosius pirkimus vykdyti CPO LT, vis dar turi pateikti ne tik pirkimo objekto apibūdinimą, bet ir informaciją, naudojamą pirkimo sąlygoms ir dokumentams parengti, kuriai suprasti ir teisingai bei tinkamai pateikti reikia viešųjų pirkimų žinių. Įtakos tokiam atsakomybių ir funkcijų paskirstymui tarp perkančiųjų organizacijų ir CPO LT turi tai, kad šiuo metu valstybės mastu nėra ilgalaikės viešųjų pirkimų centralizavimo strategijos ir vizijos, kurioje būtų apibrėžta, kokios problemos viešuosiuose pirkimuose sprendžiamos pirkimų centralizavimo per centrinės perkančiąsias organizacijas būdu (1.1 poskyris, [12 psl.](#)).
- ✓ CPO LT teikia konsultacijas dėl standartinės sutarties sąlygų išaiškinimų, bet nerenka ir nesistemina informacijos apie pirkimų sutarčių vykdymo metu kilusius nesutarimus tarp perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų, todėl negali įvertinti dažniausiai pasitaikančių šių nesutarimų priežasčių ir priimti pagrįstų sprendimų dėl CPO LT tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų tobulinimo, siekiant išvengti tokių konfliktinių situacijų ateityje (1.1 poskyris, [16 psl.](#)).
- ✓ CPO LT ėmėsi veiksmų, kad būtų didinamos ir užtikrinamos kompetencijos, nuolat plečiama komanda, pildant ją trūkstamomis kompetencijomis, bet vis dar egzistuoja rizikos dėl kompetencijų trūkumo, ypač centralizuojamose specifinėse srityse, kaip antai sveikatos srities pirkimai. Neturėdama pakankamų kompetencijų centralizuojamuose specifinių sričių viešuosiuose pirkimuose ir pirkimuose kitų perkančiųjų organizacijų vardu, atsakydama daugiausia tik už pirkimo procedūros atlikimą, CPO LT negali veikti kaip pirkimų vykdymo kompetencijų centras, nes ir toliau turi remtis perkančiųjų organizacijų specialistų rengiama dokumentacija, kurios teisėtumo ir atitikties pagrindiniams viešųjų pirkimų principams neturi galimybės tinkamai įvertinti (1.2 poskyris, [17 psl.](#)).

2. Siekiant paskatinti naudotis CPO LT paslaugomis, svarbu žinoti perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų lūkesčius

✓ CPO LT numatė ir vykdė priemones, siekdama nustatyti klientų poreikius, tobulino vidaus tvarkas ir procesus, tačiau nuosekliai jų nekaupė, nesisteminio, todėl neturėjo išsamios informacijos:

- apie esamų ir galimų potencialių klientų – perkančiųjų organizacijų – lūkesčius, nes rengiant apklausas nebuvo skiriama dėmesio potencialiems klientams, kurie šiuo metu nesinaudoja CPO LT paslaugomis. Taip pat nebuvo sisteminami visais komunikacijos kanalais gauti suinteresuotų šalių (perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų) pasiūlymai ir užklausos (2.1 poskyris, [19 psl.](#));
- apie Lietuvos ir ES teismų praktiką, aktualią pirkimams vykdyti, taip pat jos vykdomuose pirkimuose kitų institucijų atliktus patikrinimus ir jų metu nustatytas neatitiktis. Ši informacija pradėta sisteminti audito metu paprašius ją pateikti (2.2 poskyris, [22 psl.](#));
- apie per el. katalogą pirktų prekių, paslaugų ar darbų kokybę. Atsižvelgiant į pirkimų per CPO LT mastą, nepakako vykdytų priemonių (parengta metodinė medžiaga perkančiosioms organizacijoms dėl sutarčių vykdymo, audituojamu laikotarpiu organizuotas išvykstamasis patikrinimas į prekių, paslaugų ar darbų priėmimo vietas), galinčių mažinti nekokybiško pirkimų rezultato riziką (2.3 poskyris, [24 psl.](#)).

Nekaupiant ir nesisteminant informacijos, nesurenkami visapusiški duomenys, reikalingi išsamiai analizei atlikti, kad būtų priimti reikiami pagrįsti sprendimai dėl:

- procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros, siekiant paskatinti perkančiąsias organizacijas ir tiekėjus naudotis CPO LT paslaugomis;
 - tvarkų ir dokumentų peržiūrų ir laiku atliekamų korekcijų, atsižvelgiant į pasikeitusias sąlygas arba pirkimams taikomus reikalavimus, siekiant užkirsti kelią klaidoms ir pirkimų reikalavimų neatitiktims.
- ✓ Viešųjų pirkimų tarnybos matuojamas CPO LT „vieno tiekėjo“ rodiklis 2022–2024 m. I ketv. buvo teigiamos reikšmės (< 20 proc.), tačiau 7 pirkimuose iš 34 nustatyta, kad informacija, kurią Viešųjų pirkimų tarnyba naudoja apskaičiuodama rodiklį, pateikta su klaidomis, todėl dalis pirkimų, kuriuose (ar jų atskirose dalyse) pasiūlymą pateikė vienas tiekėjas, galėjo nepakliūti į duomenis, naudojamus apskaičiuojant „vieno tiekėjo“ rodiklio reikšmę. Taip pat centralizuotų viešųjų pirkimų el. kataloge gausu prekių ar paslaugų specifikacijų (jų skaičius audituojamu laikotarpiu siekė apie 1,9 tūkst.), kuriose nurodytas tiekėjų skaičius 0 arba 1. CPO LT organizavo ir dalyvavo partnerių organizuojamuose renginiuose, skirtingose medijose taikė komunikacijos priemones, tačiau, siekdama pritraukti daugiau tiekėjų į CPO LT vykdomus pirkimus, turėtų skirti daugiau dėmesio tiekėjų lūkesčiams išsiaiškinti (2.4 poskyris, [25 psl.](#)).

3. Tobulintinas CPO LT finansavimo modelio įgyvendinimas

- ✓ CPO LT paslaugų kainų ir tarifų nustatymo metodika audituojamu laikotarpiu dar nebuvo patvirtinta (patvirtinta tik 2024-10-16). Tai apsunkino įkainio nustatymą, nes, nesant jo perskaičiavimo tvarkos, nebuvo įtvirtinta, koku periodiškumu jis galėtų būti peržiūrimas. Skaičiuojant įkainį naudotos netinkamos prielaidos galėjo sumažinti vieno įkainio dedamųjų būsimąsias sąnaudas, o kitų – padidinti. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų pirkimus CPO LT planuoja ir vykdo

neatlygintinai, o šios veiklos sąnaudos dengiamos iš valstybės biudžeto skiriamo finansavimo, kuris, be minėtos funkcijos, skiriamas ir įvairioms kitoms veikloms. Atsižvelgiant į tai, kad nėra skaičiuojamas CPO LT atskirų veiklos sričių vykdymo finansinis rezultatas (pelningumas ar nuostolingumas), nežinoma, koks yra realus papildomo finansavimo iš valstybės biudžeto poreikis. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos strateginiame veiklos plane CPO LT veiklos tikslų ir biudžeto programos priemonių įgyvendinimo rodikliai nustatyti nenuosekliai, neapimant visų CPO LT veiklos sričių (3 skyrius, [27 psl.](#)).

- ✓ Centralizuota viešųjų pirkimų veikla yra centralizuotai atliekama vidaus administravimo funkcija. Nuo 2025-11-01 pasikeitus reglamentavimui, tokią veiklą vykdyti galės tik biudžetinės (bet ne viešosios) įstaigos. Dėl šių pakeitimų CPO LT teisinė viešosios įstaigos forma šiuo metu nebeatitinka pakeisto reglamentavimo. Nepakeitus teisinio reglamentavimo, Ekonomikos ir inovacijų ministerija turės priimti sprendimą dėl CPO LT pertvarkymo į kitos teisinės formos juridinį asmenį ir naujo jos veiklos finansavimo modelio (3 skyrius, [26 psl.](#)).

Audito metu įvykę pokyčiai

Audito metu CPO LT koregavo ir tobulino veiklos procesus ir tvarkas: nustatytas esminių pastabų dėl pirkimų planų projektų fiksavimas „EcoCost“ sistemoje, papildytas metodinės medžiagos rengimo procesas, numatant standartinių pirkimų dokumentų tobulinimą, atsižvelgiant į viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, Viešųjų pirkimų tarnybos išaiškinimus, įgyvendinančiųjų institucijų atliekamų patikrinimų metu pateiktas pastabas ar rekomendacijas ir pasikeitusią teismų praktiką, sukurtas pasiūlymų CPO LT katalogo asortimentui pateikimo ir jų administravimo procesas, suteikiantis galimybę perkančiosioms organizacijoms pateikti poreikį CPO LT dėl prekės, paslaugos ar darbų pirkimo, kai reikalingos specifikacijos nėra įtrauktos į el. katalogą, įdiegta „TimeBase“ sistema pirkimams vykdyti ir faktiškai panaudotam laikui fiksuoti.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija, bendradarbiaudama su kitomis atsakingomis institucijomis, 2024-08-19 parengė veiksmų planą dėl klaidų centralizuotuose pirkimuose rizikų eliminavimo, atitinkamai CPO LT 2024-08-29 pasitvirtino viešųjų pirkimų vidaus kontrolės stiprinimo veiksmų planą. Parengtos priemonės apima vidaus kontrolės priemones, stiprinant CPO LT vykdomų pirkimų vidaus kontrolę, atliekant jų vidaus patikrinimus, daugiau dėmesio skiriant pirkimų vykdytojų metodologinėms konsultacijoms, mokymams ir stiprinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą dėl pirkimų tikrinimo ir vienodo teisės normų taikymo.

2024-10-16 ekonomikos ir inovacijų ministras patvirtino viešosios įstaigos CPO LT teikiamų paslaugų kainų ir tarifų nustatymo tvarkos aprašą².

² Ekonomikos ir inovacijų ministro 2024-10-16 įsakymas Nr. 4-544 „Dėl Viešosios įstaigos CPO LT teikiamų paslaugų kainų ir tarifų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Rekomendacijos

Ekonomikos ir inovacijų ministerijai

1. Siekiant, kad CPO LT visa apimtimi veiktų kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centras viešajame sektoriuje, pakeisti veiklų ir atsakomybių pasiskirstymą tarp CPO LT ir perkančiųjų organizacijų (kai CPO LT atlieka pirkimus jų vardu), užtikrinant, kad CPO LT atliktų tas viešųjų pirkimų veiklas, kurioms reikalingos viešųjų pirkimų kompetencijos (1-asis pagrindinis audito rezultatas).
2. Priėmus sprendimus dėl CPO LT teisinės formos, inicijuojant teisinio reglamentavimo pakeitimus arba pagal galiojantį reglamentavimą pakeitus CPO LT juridinio asmens formą, nustatyti būtinomis sąnaudomis ir investicijomis grįstą CPO LT finansavimo modelį, užtikrinant:
 - paslaugų įkainių taikymo atveju – vienodą taikymą visoms perkančiosioms organizacijoms, kurios naudoja CPO LT paslaugomis;
 - objektyvų finansavimo iš valstybės biudžeto poreikio įvertinimą, apibrėžiant jo skyrimo tikslus ir atitinkamai nustatant korektiškus stebėsenos rodiklius, kuriais gali būti įvertintas tų tikslų pasiekimas (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).

Viešajai įstaigai CPO LT

3. Siekiant veiksmingų sprendimų dėl vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų) tobulinimo, kad būtų eliminuotos klaidos ir užtikrinta jų atsiradimo prevencija, vykdyti priemones: nuosekliai analizuoti informaciją apie CPO LT veiklai aktualių teisės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų, priimti sprendimus, įtraukiant įstaigos vadovybę (1-asis ir 2-asis pagrindiniai audito rezultatai).
4. Siekiant paskatinti naudotis CPO LT paslaugomis, vykdyti priemones: nuosekliai analizuoti informaciją apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę, priimti sprendimus dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtos (2-asis pagrindinis audito rezultatas).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (33 psl.). Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykčius pokyčius skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

ĮŽANGA

Viešoji įstaiga CPO LT, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Ekonomikos ir inovacijų ministerija, įsteigta 2012 m.³ CPO LT veikla apima tris pagrindines sritis:

- ✓ **centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninio katalogo valdymas ir administravimas** – nustatomas šios informacinės sistemos, kurioje formuojami prekių, paslaugų ir darbų įsigijimų užsakymai ir jų pagrindu atliekamos centralizuotų pirkimų procedūros, plėtros poreikis, vykdomas pirkimų modulių kūrimas, atnaujinimas ir tobulinimas; 2024 m. I ketv. CPO LT iš viso administravo 94 sukurtus pirkimų modulius;
- ✓ **Elektroninio pirkimų centro valdymas ir administravimas** – vykdoma šios informacinės sistemos, skirtos neperkančiųjų organizacijų pirkimams, finansuojamiems iš valstybės (arba savivaldybių) biudžeto, įskaitant ES ir kitą tarptautinę finansinę paramą, vykdyti, tobulinimas ir plėtra;
- ✓ **viešųjų pirkimų atlikimas kitų perkančiųjų organizacijų vardu** – CPO LT, kaip kompetencijų centras⁴, vykdo perkančiųjų organizacijų pagal sutartis arba ministerijų pagal jų valdymo srities PO pirkimų centralizavimo planus, kai jų vardu pavedama atlikti viešuosius pirkimus.

Pagal įstatymą⁵ perkančiosios organizacijos privalo pirkti per centrinės perkančiosios organizacijos centralizuotų pirkimų katalogą, jei galimos įsigyti prekės, paslaugos ar darbai atitinka jos poreikius ir ji negali prekių, paslaugų ar darbų įsigyti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama tam skirtas lėšas. Taip pat Vyriausybė yra įgaliojusi⁶ ministrus priimti su Ekonomikos ir inovacijų ministerija suderintus sprendimus, kurie įpareigotų ministrui pavestų valdymo sričių perkančiąsias organizacijas, pavaldžias ministerijoms, taip pat perkančiąsias organizacijas, kuriose ministerija įgyvendina valstybės pavestas dalininko teises ir pareigas ir dėl kurių gautas visuotinio dalininkų susirinkimo pritarimas, perduoti konkrečius pirkimus atlikti viešajai įstaigai CPO LT.

CPO LT veikla finansuojama iš šių šaltinių:

- ✓ valstybės biudžeto;
- ✓ Europos Sąjungos, įgyvendinant jos finansuojamus projektus (2023 m. baigtas įgyvendinti ilgalaikis projektas „Centralizuotų viešųjų pirkimų, vykdomų per VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą, valdymo sistemos plėtra“ ir pradėtas įgyvendinti naujas projektas „Viešosios įstaigos CPO LT elektroninio katalogo plėtra“);
- ✓ tiekėjų už CPO LT valdomuose Centralizuotų viešųjų pirkimų elektroniniame kataloge ir Elektroniniame pirkimų centre sudarytas pirkimų sutartis;
- ✓ perkančiųjų organizacijų už jų vardu vykdytus pirkimus.

³ Ūkio ministerijos 2012-10-24 lydraštis Nr. 12-3539-01 dėl viešosios įstaigos CPO LT įsteigimo ir valstybės turto investavimo.

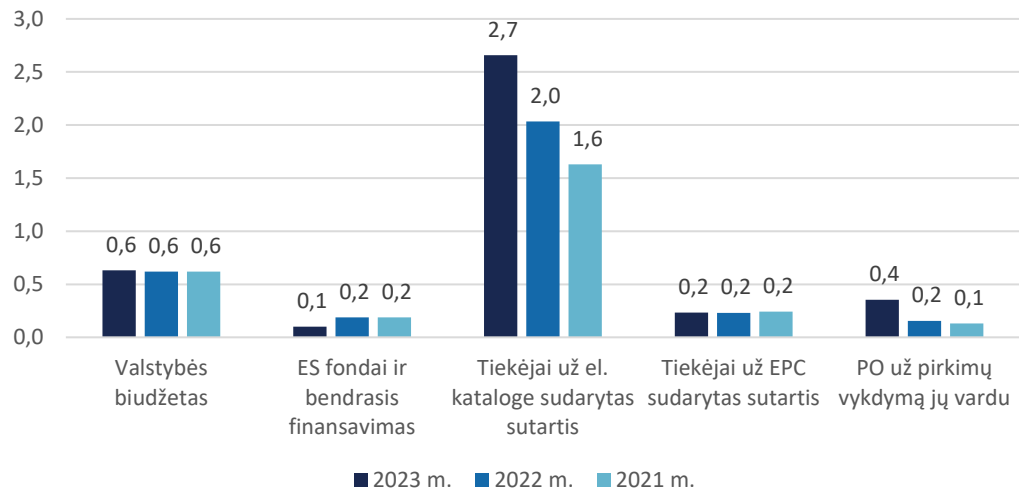
⁴ CPO LT 2023 m. veiklos ataskaita, 2.8 poskyris.

⁵ Viešųjų pirkimų įstatymas, 82 str. 2 d.

⁶ Vyriausybės 2007-01-19 nutarimo Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“ 2 p.

Pagrindinis CPO LT pajamų šaltinis yra tiekėjų įmokos už el. kataloge sudarytas pirkimų sutartis, kurių 2023 m. surinkta 2,7 mln. Eur⁷ (1 pav.).

1 pav. CPO LT metinės veiklos pajamos pagal lėšų šaltinius (mln. Eur)



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal CPO LT duomenis

⁷ Viešosios įstaigos CPO LT 2023 m. veiklos ataskaita, prieiga per internetą: <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2024/08/CPO-LT-metine-ataskaita-2023.pdf> (žiūrėta 2024-09-16).

AUDITO REZULTATAI

1. TOBULINTINA CPO LT, KAIP VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO KOMPETENCIJŲ CENTRO, VEIKLA

1.1. CPO LT turėtų tekti daugiau atsakomybių pirkimo procese, siekiant didesnės centralizavimo naudos

1. Laikėmės nuostatos, kad CPO LT ir perkančiųjų organizacijų atsakomybės nustatytos taip, kad būtų užtikrintas profesionalus pirkimo procesas, jei:
 - ✓ atsakomybės pasiskirstymo tvarka apibrėžta susitarimuose tarp CPO LT ir jos klientų ir (ar) kituose dokumentuose;
 - ✓ CPO LT užtikrina PO poreikių įvertinimą, optimalaus viešojo pirkimo būdo parinkimą ir viešųjų pirkimų procedūrų atlikimą;
 - ✓ techninės specifikacijos rengimo etape užtikrinamas PO ir CPO LT bendradarbiavimas ir CPO LT atsakomybė dėl techninės specifikacijos teisėtumo patikrinimo, ar joje nėra neproporcingų, perteklinių, neaiškių, dviprasmiškų reikalavimų;
 - ✓ CPO LT užtikrinamas rinkos tyrimo ir (ar) rinkos konsultacijos atlikimas, kai PO neturi pakankamai kompetencijos pati juos atlikti;
 - ✓ siekdamą surinkti informaciją apie praktikoje kylančias problemas ir tobulinti standartizuotus dokumentus, CPO LT dalyvauja (pvz., konsultuoja, atlieka kokybės patikrinimus, dalyvauja teismuose ir pan.) sprendžiant ginčus tarp PO ir tiekėjų.

Perkančiosioms organizacijoms vis dar nesudarytos sąlygos visiškai atsisakyti pirkimų specialistų, pavedant pirkimus vykdyti CPO LT

2. Aiški atsakomybės pasiskirstymo tvarka tarp CPO ir jos klientų skatina pasitikėjimą CPO. Atsakomybės pasiskirstymo tvarka turėtų būti aiškiai apibrėžta susitarimuose tarp CPO ir jos klientų ir (ar) kituose dokumentuose⁸.
3. Vykdamas pirkimus kitų PO vardu, standartinėse centralizuotų viešųjų pirkimų veiklos paslaugų sutartyse⁹ ir (arba) viešųjų pirkimų taisyklėse¹⁰ apibrėžtos PO ir CPO LT atsakomybės kiekviename pirkimo proceso etape. PO tenka atsakomybė už didelę dalį

⁸ Pirkimų centralizavimo gairės, 48 psl.

⁹ CPO LT direktoriaus 2021-01-28 įsakymu Nr. 3V-30 patvirtinta Pavedimų teikti paslaugas sutarties pavyzdinė forma (2023-01-06 redakcija).

¹⁰ CPO LT direktoriaus 2021-02-01 įsakymu Nr. 3V-26 (2023-05-24 įsakymo Nr. 3V-57 redakcija) patvirtintos Viešosios įstaigos CPO LT vykdomų centralizuotų viešųjų pirkimų taisyklės ir 2023-11-20 įsakymu Nr. 3V-145 patvirtintos Viešajai įstaigai CPO LT pagal centralizavimo planus perduotų vykdyti ministrams pavestų valdymo sričių perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų taisyklės.

viešojo pirkimo proceso veiklų (be VPĮ numatytos¹¹ sutarties vykdymo priežiūros) poreikių formavimo, pirkimų planavimo, inicijavimo ir pasirengimo jiems etapuose, įskaitant ir pirkimo sąlygų, reikalaujančių viešųjų pirkimų srities išmanymo ir kompetencijų, parengimą. PO yra atsakinga už poreikio formavimo ir pirkimo inicijavimo etapuose CPO LT teikiamos informacijos (1 lentelė) teisingumą, teisėtumą, pagrįstumą, objektyvumą ir atitiktį VPĮ ir kitų viešuosius pirkimus reguliuojančių teisės aktų reikalavimams. CPO LT yra atsakinga už viešųjų pirkimų vykdymo procedūras, skelbimų bei pirkimo ataskaitų rengimą ir teikimą, sutarčių skelbimą. Atsižvelgiant į funkcijų ir atsakomybių pasiskirstymą tarp PO ir CPO LT, pastaroji, vykdydama pirkimus kitų PO vardu, dar visa apimtimi neveikia kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centras.

1 lentelė. PO pirkimų iniciatoriaus turima pateikti informacija CPO LT

Kai PO savo iniciatyva yra pavedusi CPO LT atlikti pirkimus	Kai PO pirkimais pavesti atlikti CPO LT pagal centralizavimo planus
pirkimo techninės specifikacijos projektą	detalų pirkimo objekto aprašymą
tiekėjų pašalinimo pagrindus (jeigu taikomi) ir (ar) tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus (jeigu tikrinama)	
pasiūlymų vertinimo kriterijus, parametrus ir jų vertinimo tvarką – tais atvejais, kai pasirenkamas kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio arba sąnaudų vertinimo kriterijus	
pirkimo sutarties vykdymo sąlygas (sutarties vykdymo trukmė, sutarties įvykdymo užtikrinimo priemonės, atsiskaitymo terminas ir sąlygos, informacija, ar bus mokamas avansas, ir kita, PO manymu, svarbi informacija)	
jei reikalinga, PO parengtą pirkimo sutarties projektą, jei tokio tipo pirkimo sutarties projekto nėra tarp parengtų ir patvirtintų VPT tipinių sutarčių sąlygų, išskyrus atvejus, kai šios sąlygos nėra taikytinos perkamam objektui arba nėra pritaikomos dėl perkamo objekto ypatumų ir PO pagrindžia savo sprendimą netaikyti tipinių pirkimo sutarčių sąlygų, kartu su sutarties projektu pateikiant pagrindimą, arba tarp patvirtintų CPO LT nėra patvirtintų standartinių pirkimo sutarties formų, jei pirkimo objektas išskirtinis dėl savo būdo, apimties ir sudėtingumo ir priimtinau naudoti PO parengtą sutarties projektą	x
aplinkybes, dėl kurių reikalinga pagrįsti VPĮ ar Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše numatyto pirkimo būdo pasirinkimą, pirkimo būdo pasirinkimą pagrindžiančią motyvaciją ir šią motyvaciją pagrindžiančius dokumentus	x
pagrindimą dėl pirkimo objekto neskaidymo į dalis (jeigu toks pagrindimas privalomas pagal VPĮ reikalavimus)	
pagrindimą, kodėl pirkimo objektas nėra įsigijamas, naudojantis centralizuotų pirkimų katalogu, kaip tai numatyta VPĮ arba Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše	x
kitą Inicijavimo paraiškoje prašomą pateikti ir, PO manymu, svarbią su pirkimu susijusią informaciją	
Šaltinis – CPO LT patvirtintos viešųjų pirkimų taisyklės ¹²	

4. 2023 m. atlikto valstybinio audito „Viešųjų pirkimų vidaus kontrolės sistemos atitiktis jai keliamiems reikalavimams“ rezultatai parodė, kad ypač mažose PO egzistuoja problema, kai jos didesnės vertės ar sudėtingesnių pirkimų vykdo per mažai, kad galėtų sukaupti tokių pirkimų vykdymo kompetencijų ir patirties. Minėto audito metu daugiausia trūkumų nustatyta pasirengiant pirkimui, kai netinkamai parengiama pirkimo paraiška,

¹¹ Viešųjų pirkimų įstatymas, 82 str. 3 d.

¹² CPO LT direktoriaus 2021-02-01 įsakymu Nr. 3V-26 (2023-05-24 įsakymo Nr. 3V-57 redakcija) patvirtintos Viešosios įstaigos CPO LT vykdomų centralizuotų viešųjų pirkimų taisyklės ir 2023-11-20 įsakymu Nr. 3V-145 patvirtintos Viešajai įstaigai CPO LT pagal centralizavimo planus perduotų vykdyti ministrams pavestų valdymo sričių perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų taisyklės.

parenkamas neteisingas pirkimo būdas arba netinkamai parengiamos pirkimo sąlygos, todėl, šias atsakomybes paliekant PO, nesprensdžiamos kompetencijos trūkumo problemos. Taip nesudaromos sąlygos PO visa apimtimi pasinaudoti CPO LT kompetencijomis, atsisakant savo viešųjų pirkimų specialistų, ir mažinama centralizavimo nauda, kai didesnė CPO specialistų specializacija ir kvalifikacija lemia geresnes galimybes plėsti žinias, profesionaliau vykdyti pirkimų funkciją. CPO LT neturėtų reikalauti iš PO pateikti pasiūlymų vertinimo kriterijų, tiekėjų pašalinimo pagrindų, jų kvalifikacijos reikalavimų, vertinimo tvarkos ir kitos informacijos, kuriai parengti reikalinga patirtis ir kompetencijos pirkimų vykdymo srityje, išskyrus, kai pati PO nori dalyvauti rengiant pirkimo sąlygas. Šiais atvejais CPO LT turėtų įvertinti pateiktą informaciją, siekdama užtikrinti jos teisėtumą ir atitiktį viešųjų pirkimų reikalavimams.

5. Tai, kad esamas PO ir CPO LT atsakomybių pasiskirstymas viešųjų pirkimų procese visa apimtimi neišsprendžia viešųjų pirkimų kompetencijų trūkumo problemos PO, auditorių nuomone, susijęs su tuo, kad nėra patvirtintos ilgalaikės viešųjų pirkimų centralizavimo vizijos ir strategijos. EIM teigimu, nors ir nėra patvirtinto vieno dokumento, kuriame būtų išdėstyta viešųjų pirkimų centralizavimo vizija ir siejami tikslai, tačiau jie atsispindi įvairiuose kituose dokumentuose: Viešųjų pirkimų įstatyme¹³, jo pakeitimo aiškinamajame rašte¹⁴, CPO LT veiklos strategijose ir jų įgyvendinimo metiniuose veiklos planuose, ministerijos rengiamoje pirkimų centralizavimo eigos ataskaitoje, kurioje apžvelgiamas ministerijų viešųjų pirkimų rodiklių pasiekimas ir teikiami pasiūlymai dėl centralizavimo eigos tobulinimo. Vis dėlto, auditorių nuomone, minėti dokumentai atskleidžia atskirų sektorių ar organizacijų motyvus ir tikslus, bet ne centralizavimo strategiją visos valstybės lygmeniu, kuri apimtų visas joje veikiančias CPO ir apibrėžtų viešųjų pirkimų problemas, kurios sprendžiamos centralizuojant pirkimus, numatant pirkimų centralizavimo tikslus valstybės mastu, centrinių perkančiųjų organizacijų (taip pat ir CPO LT) atsakomybes ir vaidmenį kuriamoje centralizuotų pirkimų sistemoje. Tai padėtų apibrėžti, kokio poveikio siekiama pirkimų centralizavimu viešajame sektoriuje ateityje, kartu numatant rodiklius centralizavimo poveikiui įvertinti.

Pirkimų planus, technines specifikacijas, rinkos tyrimus vis dar rengia pačios perkančiosios organizacijos

6. Vienas svarbiausių įrankių centralizavimo procese yra tinkamas pasirengimas pirkimui – planavimas, poreikių ir rinkos tyrimas, rinkos konsultacijos. Be šių įrankių sunku įsivaizduoti sėkmingą pirkimų centralizavimą¹⁵. Vadovaudamiesi Pirkimų centralizavimo gairėmis, laikėmės nuostatos: siekdama profesionaliai pasirengti pirkimo vykdymui, CPO LT turi užtikrinti, kad būtų įvertinti PO poreikiai, parinktas optimalus viešojo pirkimo būdas, atliktos viešųjų pirkimų procedūros, rinkos tyrimas ir (ar) rinkos konsultacijos, kai PO neturi pakankamai kompetencijos pati juos atlikti, o techninės specifikacijos rengimo etape turi būti užtikrinamas PO ir CPO LT bendradarbiavimas ir CPO LT atsakomybė dėl techninės specifikacijos teisėtumo patikrinimo, ar joje nėra neproporcingų, perteklinių, neaiškių, dviprasmiškų reikalavimų¹⁶.

¹³ Viešųjų pirkimų įstatymas, 82 ir 82¹ str.

¹⁴ 2020-05-21 aiškinamasis raštas dėl įstatymų projektų Reg. Nr. XIII-4877, XIII-4878, prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/d3c9fb209b5011eaa51db668f0092944> (žiūrėta: 2024-11-08).

¹⁵ Pirkimų centralizavimo gairės, 39 psl.

¹⁶ Ten pat.

7. Atsakomybė tvirtinti galutines pirkimų planų korekcijas tenka PO darbuotojams. PO ir CPO LT nuolat derina pakeitimus. Atsižvelgiant į tai, kad šis procesas dažnai vyksta žodžiu įvairiomis komunikacijos priemonėmis ir audituojamu laikotarpiu nebuvo fiksuojamas, neįmanoma tinkamai įvertinti CPO LT indėlio į reikšmingas korekcijas, tokias kaip pirkimo būdo keitimas ir kt. Netinkamai įvykdyto pirkimo atveju tai gali tapti ginčo objektu. Audito metu buvo pakoreguotas procesas, esminės pastabos dėl pirkimų planų korekcijų pradėtos fiksuoti „EcoCost“ sistemoje.
8. Teisės aktais nereglamentuojama, kas centralizuotų pirkimų atveju turi rengti techninę specifikaciją, todėl šis klausimas turėtų būti sprendžiamas susitarimu tarp CPO ir jos klientų ir (ar) kitu dokumentu. Svarbu, kad techninė specifikacija atspindėtų pirkimo vykdytojų (CPO klientų) poreikius ir būtų parengta laikantis teisės aktų reikalavimų. Net jei techninę specifikaciją rengia CPO klientas, ją gavusi, CPO turėtų patikrinti, ar joje nėra neproporcingų, perteklinių, neaiškių, dviprasmiškų reikalavimų, ir užtikrinti, kad techninė specifikacija atitiktų VPĮ nuostatas¹⁷.
9. CPO LT vidaus tvarkose nedetalizuota, kokiais aspektais vertinamos PO parengtos techninės specifikacijos. Patikrinę 51 atsirinktą pirkimą, nustatėme, kad CPO LT vertino prie paraiškos pridėtų techninių specifikacijų turinį, teikdama PO pastabas, į kurias nėra įpareigojimo atsižvelgti: 20 atvejų iš 51 CPO LT pateikė PO pastebėjimus, susijusius su techninėje specifikacijoje nustatytais reikalavimais, 13 atvejų teikė tik redakcinio pobūdžio pastebėjimus, likusius 17 atvejų pastebėjimų neteikė. Reglamentavimo skirtumai, palyginti pirkimų pagal pavedimą taisykles ir pirkimų pagal centralizavimo planus taisykles, yra tokie, kad pirkimų pagal pavedimą atveju CPO LT gali atsisakyti atlikti pirkimą, jeigu inicijavimo paraiškoje pateikta informacija galimai neatitinka teisės aktų reikalavimų, tačiau vykdydama pirkimus pagal centralizavimo planus CPO LT tokios galimybės neturi. Tokiu atveju, kai CPO LT nustatytų trūkumų ar įtarimų dėl galimų neatitikčių pirkimus reglamentuojantiems reikalavimams ir kai už paraiškoje pateiktą informaciją atsakinga PO, jai nusprendus neatsižvelgti į pastabas, CPO LT turėtų vykdyti pirkimą pagal galimai neteisėtas PO pateiktas pirkimo sąlygas. Pažymėtina, kad SAM pagal centralizavimo planus pavedė CPO LT vykdyti jos valdymo srities PO tarptautinius ir supaprastintus pirkimus, spręsdama neskaidrių viešųjų pirkimų problemą¹⁸, tačiau kai CPO LT tik teikia pastabas, o galutinis sprendimas ir atsakomybė už pateiktą informaciją tenka PO, tai apsunkina neskaidrių sveikatos srities pirkimų problemos sprendimą.
10. Pirkimų centralizavimo gairėse numatyta: nepaisant to, kad rinkos konsultacijos ir tyrimai rinkoje esamai situacijai įvertinti yra naudojami pasirengimo pirkimams etape, jie turėtų būti atliekami CPO. Jei pirkimo vykdytojas turi pakankamai kompetencijų, jis taip pat galėtų vykdyti rinkos konsultacijas ir rinkos tyrimus. Kuris iš subjektų vykdys rinkos tyrimus ir (ar) rinkos konsultacijas, turėtų būti numatyta centralizuotos viešųjų pirkimų veiklos paslaugų sutartyje (jei ji sudaroma), kurioje apibrėžiamos CPO ir pirkimo vykdytojų atsakomybės¹⁹.
11. Rinkos tyrimų atlikimo tvarka CPO LT vidaus dokumentuose nėra aprašyta, tik CPO LT paslaugų sutartyje numatyta, kad CPO LT atlieka rinkos tyrimą pagal PO raštu nurodytą poreikį. Patikrinus 51 atsirinktą pirkimą, nustatyta, kad PO atliko 25 rinkos tyrimus dėl

¹⁷ Pirkimų centralizavimo gairės, 44 psl.

¹⁸ Sveikatos apsaugos ministro 2024-01-29 įsakymu Nr. V-119 patvirtintas 2024–2026 m. strateginis veiklos planas, 22 psl.

¹⁹ Ten pat, 45 psl.

galimų tiekėjų (tai nurodoma inicijavimo paraiškose) ir 4 kitokio pobūdžio rinkos tyrimus (pagal internete esančią informaciją ir analogiško pirkimo rezultatus). CPO LT atliktų rinkos tyrimų įvertinti negalėjome, nes jų rezultatai nefiksuojami, o tyrimas atliekamas ieškant informacijos internete, peržiūrint analogiškus ankstesnius pirkimus ir pan. Nors teisės aktuose nėra nustatytų reikalavimų rinkos tyrimų atlikimui, išskyrus rinkos dalyvių konsultacijas, kurios atliekamos įstatyme nustatytais atvejais, rinkos tyrimai yra svarbus pasirengimo pirkimui etapas, siekiant išsiaiškinti rinkos ypatumus ir užtikrinti, kad įsigyjamų prekių, paslaugų ir darbų kainos atitiktų analogiškų produktų kainas rinkoje.

12. Pirkimų, perduotų pagal centralizavimo planus, atveju numatytos aplinkybės, kada CPO LT atlieka rinkos konsultacijas: kai tokia prievolė nustatyta VPĮ arba CPO LT gali nuspręsti ją atlikti savo iniciatyva, kai PO parengia nepakankamai detalią, netikslų pirkimo objekto aprašymą, arba gali siūlyti PO atlikti rinkos konsultaciją, kai pirkimas yra rizikingas dėl didelės jo vertės, apimties ar dėl to, kad PO pateiktas techninės specifikacijos projektas kelia abejonių dėl atitikties viešųjų pirkimų principams. Pirkimų pagal paslaugų sutartis atveju CPO LT atlieka rinkos konsultacijas tik pagal PO raštu išreikštą poreikį. Atsirinktų vertinti 51 pirkimų atveju CPO LT atliko 6 rinkos konsultacijas, PO – 4. Rinkos konsultacijos tikslas – tinkamas pasirengimas pirkimui ir tiekėjų informavimas apie savo pirkimų planus ir (ar) reikalavimus pirkimams. Nustatėme, kad 3 atvejais pasinaudota rinkos konsultacijų metu gaunama informacija, siekiant tinkamai pasirengti pirkimui ir įsitikinti, ar PO, nustatydamą parametrus prekėms ar paslaugoms, nediskriminuoja dalies tiekėjų:
 - vienu atveju rinkos konsultacijos metu gautų rinkos dalyvių pastabų pagrindu techninė specifikacija nebuvo pakeista, bet pirkimo metu tiekėjui pateikus analogiškas pastabas pretenzijoje, pirkimo dalys buvo nutrauktos;
 - dviejų rinkos konsultacijų, kurios pagal inicijavimo pažymose nurodytą informaciją buvo atliktos PO, CPO LT auditoriams nepateikė ir neturėjo informacijos apie jų turinį.
13. CPO LT užtikrinus profesionalų pasirengimo pirkimui etapą, t. y. įvertinus PO poreikius, parengiant techninę specifikaciją, kai PO trūksta kompetencijos jai parengti, arba užtikrinus PO pateiktos techninės specifikacijos atitiktį pirkimų reikalavimams ir atlikus rinkos tyrimą ir (arba) rinkos konsultaciją, siekiant surinkti informaciją techninės specifikacijos reikalavimų arba pirkimo sąlygų tobulinimui, leistų spręsti kompetencijų trūkumo problemą PO, padėtų užtikrinti didesnę konkurenciją pirkimuose ir sumažintų neatitiktį ar pretenzijų dėl nustatytų sąlygų gavimo riziką pirkimo vykdymo etape.

CPO LT rinko nepakankamai informacijos apie sutarties vykdymo metu kylančias problemas ir jos vykdomuose pirkimuose nustatytus trūkumus

14. CPO atsakomybė neturėtų baigtis vien tuo, kad įvykdomas centralizuotas pirkimas ir sudaromos pirkimo sutartys. Aktyviai dalyvaudama prižiūrint jos paslaugomis besinaudojančių CPO klientų sutarčių vykdymą, ir pati CPO gaus daugiau žinių apie praktikoje kylančias problemas. Tai padės ateityje išvengti pasikartojančių klaidų vykdant analogiškus pirkimus, leis tobulinti standartizuotus dokumentus²⁰. Nors už konkrečios sutarties laikymąsi įprastai atsakingas naudotojas – CPO klientas, CPO vis tiek turėtų

²⁰ Pirkimų centralizavimo gairės, 47 psl.

rūpintis ir jos klientų sudarytų sutarčių vykdymo klausimais, teikti konsultacijas, padėti spręsti ginčus su tiekėjais ir pan.²¹

15. Laikėmės nuostatos, kad CPO LT, siekdama tobulinti standartizuotus dokumentus, turi dalyvauti (proaktyviai renkant informaciją apie kilusius nesutarimus, nustatant ir įvertinant jų priežastis teikiant sutarčių sąlygų išaiškinimus) sprendžiant ginčus tarp PO ir tiekėjų sutarties vykdymo metu.
16. CPO LT nurodė, kad dalyvauja sutarties vykdymo etape tais atvejais, kai į CPO LT kreipiasi advokatai, prašydami sutarties nuostatų paaiškinimo ar konsultacijų ginčo ikiteisminėje stadijoje, taip pat, kilus ginčui dėl CPO LT standartinės sutarties nuostatų taikymo vykdant sutartį, CPO LT įtraukiama į bylą trečiuoju asmeniu ar bendraatsakovu.
17. CPO LT atliko vieną išvykstatamąjį patikrinimą PO paslaugų priėmimo vietoje, viešojoje erdvėje pasirodžius informacijai apie ugdymo įstaigose kylančias problemas dėl maitinimo paslaugų sutarčių vykdymo. CPO LT neturi vidaus procedūrų ginčų tarp PO ir tiekėjų atvejams, motyvuodama tuo, kad sutartį sudaro ir vykdo ne CPO LT, todėl ji teisiškai nesuinteresuota dalyvauti dvišaliuose sutartiniuose santykiuose. Tačiau pagal preliminariosios sutarties, sudaromos tarp CPO LT ir tiekėjo, sąlygas, tiekėjas įsipareigoja tinkamai vykdyti su užsakymą el. kataloge paskelbusiu užsakovu sudarytą pagrindinę sutartį, taip pat sutarties šalys (CPO LT ir tiekėjas) įsipareigoja tinkamai vykdyti preliminarąją sutartimi priimtus įsipareigojimus, todėl CPO LT turi teisę rinkti informaciją, siekdama įsitikinti, kad tiekėjas laikosi priimtų įsipareigojimų ir tinkamai vykdo pirkimo sutartį.
18. PO gali kreiptis į CPO LT konsultacijų dėl sutarčių nuostatų ar jų taikymo sutarties vykdymo etape, bet CPO LT neturi susistemintos informacijos, kiek kartų ir dėl kokių problemų PO kreipėsi, nes kai konsultuojamasi žodžiu, užklauso nefiksuojamos. Pati CPO LT apklausų dėl problemų ar nesutarimų, kilusių sutarties vykdymo etape, audituojamu laikotarpiu nerengė. Nerinkdama informacijos apie sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų, CPO LT neturi galimybės įvertinti dažniausiai pasitaikančių šių nesutarimų priežasčių ir priimti pagrįstų sprendimų dėl CPO LT tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų tobulinimo, siekiant ateityje išvengti konfliktinių situacijų tarp PO ir tiekėjų.

1.2. Kompetencijos (ypač specifinių pirkimų sričių) turėtų būti stiprinamos, siekiant užtikrinti pirkimų atitiktį jiems keliamiems reikalavimams

19. Pirkimų centralizavimas yra įrankis, padedantis kurti efektyvią viešųjų pirkimų sistemą. Kad toks įrankis veiktų tinkamai, būtina ne tik teisinė bazė, bet ir pakankama bei nuolat tobulinama viešųjų pirkimų specialistų kompetencija, tinkamas procesų valdymas ir atitinkama CPO organizacinė struktūra²². Klaidos planavimo ir poreikių nustatymo etape, pavėluotai identifikuoti ar neidentifikuoti CPO klientų poreikiai neleis užtikrinti efektyvaus pirkimų centralizavimo²³.

²¹ Ten pat, 48 psl.

²² Pirkimų centralizavimo gairės, 5 psl.

²³ Ten pat, 40 psl.

20. Laikėmės nuostatos, kad CPO LT nuosekliai didina turimas kompetencijas (tiek viešųjų pirkimų, tiek specifinių sričių, pvz., sveikatos apsaugos, kurių pirkimai pavedami jai atlikti), jei CPO LT:
- ✓ užtikrina, kad pirkimų komisijoje būtų bent vienas asmuo, turintis pirkimų specialisto pažymėjimą;
 - ✓ yra nusimačiusi priemones ir jas taiko didindama kompetencijas viešųjų pirkimų srityje ir specifinių sričių, kuriose jai pavesta vykdyti pirkimus.
21. CPO LT užtikrino, kad viešųjų pirkimų komisijose bent vienas komisijos narys turėtų viešųjų pirkimų specialisto pažymėjimą. Įvertinę 84 viešųjų pirkimų komisijų, veikusių 2023 m., sudėtį, nustatėme, kad jose bent 1 narys turėjo viešųjų pirkimų specialisto pažymėjimą, 74 komisijose buvo daugiau nei vienas toks narys.
22. CPO LT ėmėsi kompetencijų didinimo veiksmų: planavimo ir kituose dokumentuose nustatė priemones (identifikuotos rizikos, numatytas jų valdymas, veiklos efektyvumo didinimo priemonių planuose nurodyti veiksmai, skirti kompetencijos kėlimo poreikiui nustatyti, numatyti veiksmai šioje srityje), taikomas didinant kompetencijas viešųjų pirkimų srityje, CPO LT etatiniai darbuotojai, susiję su viešųjų pirkimų organizavimu ir atlikimu, reguliariai dalyvavo profesiniuose mokymuose.
23. Pirkimų vykdymo metu gautų pretenzijų dinamika (jų skaičius išaugo nuo 249 pretenzijos 2022 m. iki 808 pretenzijų 2023 m., tačiau nustatyta mažėjanti tenkintų (2022 m. – 26 proc. ir 2023 m. – 21 proc.) ir netenkintų bei apskųstų (2022 m. – 3,2 proc. ir 2023 m. – 1,2 proc.) pretenzijų dalis), taip pat teisminių procesų statistika (audito laikotarpiu iš 20 bylų viena byla išnagrinėta CPO LT nenaudai) nerodo CPO LT turimų viešųjų pirkimų kompetencijų trūkumo.
24. Kitų institucijų (VPT ir įgyvendinančių institucijų²⁴) atliktų CPO LT vykdytų pirkimų patikrinimų metu nustatyti pažeidimai (4 priedas) rodo rizikas dėl viešųjų pirkimų kompetencijų trūkumo: arba patvirtintuose pirkimo dokumentuose nustatomos neleistinos pirkimo sąlygos, arba neatliekama PO pateiktos informacijos vidaus kontrolė, siekiant užtikrinti jų atitiktį pirkimų reikalavimams.
25. CPO LT ėmėsi priemonių didinti sveikatos apsaugos srities pirkimų kompetencijas, atsižvelgdama į tai, kad 2023 m. pagal centralizavimo planą pradėti centralizuoti SAM valdymo srities PO vykdomi pirkimai (išskyrus mažos vertės). 2023 m. CPO LT Sveikatos srities pirkimų skyriuje įsteigė atskiras grupes, atsakingas už pirkimus pagal pavedimą ir elektroninio katalogo plėtrą, taip pat sveikatos priežiūros įstaigų viešiesiems pirkimams atlikti priėmė papildomai darbuotojų (pirkimų vadovų, pirkimų specialistų) ir ekspertų, kurių specializacija – medicininė įranga, diagnostiniai reagentai, vaistai, enteriniai ir parenteriniai mišiniai, irigaciniai tirpalai. Buvo samdomi išorės ekspertai.
26. Centralizuotų pirkimų el. kataloge audituojamu laikotarpiu veikė 18 sveikatos srities pirkimų modulių, iš jų 11 buvo pasitelktos ekspertų paslaugos. Kita priemonė, kuri padeda mažinti rizikas (taip pat ir kompetencijos trūkumo) sveikatos srities pirkimuose, yra atitinkamą veiklos sritį reguliuojančios institucijos sukurtos standartizuotos prekių ar

²⁴ Tarpinė institucija (Centrinė projektų valdymo agentūra, Aplinkos projektų valdymo agentūra, Europos socialinio fondo agentūra, Inovacijų agentūra), atliekanti Vyriausybės 2014-06-04 nutarimu Nr. 528 patvirtintų Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programą ir rengiantis įgyvendinti 2021–2027 m. ES fondų investicijų programą, taisyklių 9 p. nustatytas funkcijas.

paslaugų techninės specifikacijos. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys, kad tik 2 moduluose SAM sukurtos 7 standartizuotos specifikacijos, o pagal esamą sveikatos srities pirkimų modulių skaičių ir prekių ar paslaugų įvairovę moduluose tai yra per mažai (pvz., Medicininės įrangos modulyje naudojamos 5 standartizuotos specifikacijos, kuriomis standartizuotos 7 iš 44 modulio prekių). Tose prekių ar paslaugų srityse, kuriose nėra ministerijos patvirtintų specifikacijų, CPO LT kartu su savo pasitelktais ekspertais nuolat pildo sveikatos srities el. katalogo modulius jos sukurtomis naujomis techninėmis specifikacijomis. Nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 m. programos ir jos įgyvendinimo 2020–2022 m. tarpinstitucinio veiklos plano viena iš priemonių, skirtų mažinti korupcines rizikas sveikatos apsaugos pirkimuose, buvo standartizuoti medicininės įrangos, įsigijamos viešojo pirkimo būdu, techninės specifikacijos. Siekiant didinti parengtų standartizuotų specifikacijų skaičių, taip užtikrinant pakankamą konkurenciją šiuose pirkimuose ir mažinant korupcines rizikas, turėtų būti plėtojamas trišalis bendradarbiavimas tarp CPO LT, atitinkamą specifinę veiklos sritį (pvz., sveikatos), kurios pirkimai centralizuojami per CPO LT, kuriojančia ministerija ir PO.

27. Atliekant pirkimus PO vardu, ekspertų dalyvavimas buvo numatytas 2 srityse (medicininė įranga, diagnostiniai reagentai, vaistai, enterinis ir parenterinis maistas, irigaciniai tirpalai). Mažas ekspertų pasitelkimo apimtis, CPO LT teigimu, lėmė tai, kad sunku rasti ekspertų (nepakankamas atlygis, retos specialybės), galimi neskaidrūs ekspertų ryšiai su tiekėjais. Be to, ne visuose sveikatos srities pirkimuose siekiama pasitelkti ekspertinę pagalbą, nes CPO LT darbuotojai tam tikrais atvejais taip pat rengia technines specifikacijas ir vertina pateiktus pasiūlymus. Tikrinant 19 atsitiktų sveikatos srities pirkimų, nustatyta: CPO LT 2 atvejais dėl techninės specifikacijos ir vienu atveju, teikdama pastabas gydymo įstaigai dėl kvalifikacinių reikalavimų, nurodė, kad neturi pakankamai žinių tinkamai jiems įvertinti, taip pat vienu atveju 6 pirkimo dalių procedūros buvo nutrauktos dėl techninės specifikacijos klaidų, kurios paaiškėjo jau pradėjus vykdyti pirkimo procedūras, o vienintelis 2022–2023 m. pralaimėtas teisminis procesas yra susijęs su gydymo įstaigos parengta technine specifikacija. Nors nuolat plečiama CPO LT komanda, pildant ją trūkstamomis kompetencijomis, ji dar ne visais atvejais turi reikalingų specialiųjų kompetencijų (tokių kaip sveikatos srities), kai siekiama užtikrinti PO teikiamų dokumentų teisingumą, atitiktį pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams.

2. SIEKIANČI PASKATINTI NAUDOTIS CPO LT PASLAUGOMIS, SVARBU ŽINOTI KLIENTŲ LŪKESČIUS

2.1. Siekiant paslaugų plėtros, turėtų būti tobulinamas informacijos surinkimo ir įvertinimo procesas

28. CPO teikiamų paslaugų efektyvumą ir patrauklumą lemia būtent suinteresuotų šalių poreikių patenkinimas²⁵, todėl, siekiant aiškesnių pirkimų centralizavimo tikslų ir atsakomybių pasiskirstymo, reikalinga aktyvi komunikacija su PO²⁶.

²⁵ Pirkimų centralizavimo gairės, 5 psl.

²⁶ 2023 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengta Viešųjų pirkimų centralizavimo eigos ataskaita, 15 psl.

29. Laikėmės nuostatos, kad CPO LT užtikrina PO lūkesčių išsiaiškinimą ir atsižvelgia į juos tobulindama teikiamas paslaugas, kai:

- ✓ užtikrina suinteresuotų šalių poreikių nustatymą dėl el. kataloge vykdomų pirkimų ir kitų teikiamų paslaugų, analizuodama duomenis ne tik apie esamus, bet ir potencialius klientus (perkančiąsias organizacijas), o pagal surinktą informaciją įgyvendina priemones, užtikrinančias paslaugų, atitinkančių klientų poreikius, vystymą ir tobulinimą;
- ✓ užtikrina tinkamą komunikacijos su perkančiosiomis organizacijomis ir tiekėjais vykdymą, padedantį nustatyti klientų poreikius: valdo iš suinteresuotų šalių gautą informaciją apie paslaugų papildymo, atnaujinimo, patobulinimo poreikį, įvertina gautą informaciją ir suteikia grįžtamąjį ryšį.

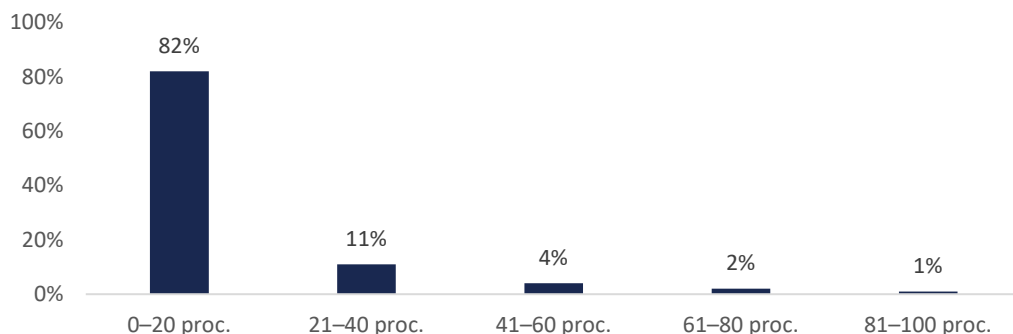
30. CPO LT iš dalies užtikrina klientų (PO ir tiekėjų) poreikių nustatymą dėl el. kataloge vykdomų pirkimų ir kitų teikiamų paslaugų. Informacijai apie suinteresuotų šalių poreikius surinkti CPO LT naudoja šiuos šaltinius:

- tikslines CPO LT el. katalogo modulių klientų (PO ir tiekėjų) kokybines apklausas;
- centralizuojamų objektų atrankos CPO LT el. katalogo apklausas;
- „Smile“ apklausas;
- el. katalogo naudotojų pateiktus siūlymus dėl asortimento plėtros (nuo 2024 m.).

31. Taip pat modulių administratoriai, esant poreikiui, atlieka rinkos dalyvių konsultacijas arba iš anksto paskelbia pirkimų techninių specifikacijų projektus, tačiau šie veiksmai skirti konkrečiam pirkimui pasirengti ir informuoti potencialius tiekėjus apie jį, kai jau yra priimtas sprendimas dėl naujų el. kataloge centralizuojamų prekių, paslaugų ar darbų. Patikrinus 19 pasirinktų modulių, 14 buvo atliktos apklauso ar analizės, tačiau į atliktų apklausų ir analizių imtį tik vieno (statybų pirkimų srities) skyriaus nurodytais atvejais buvo įtraukti ir potencialūs CPO LT klientai.

32. Auditorių atliktoje centrinių valstybinio administravimo subjektų sistemai priklausančių PO apklausoje, kurioje atsakymus pateikė 149 PO iš 181, 82 proc. dalyvavusių organizacijų nurodė, kad jų 2022 m. pirkimų skaičiaus dalis, kuri buvo vykdyta per CPO LT (įskaitant ir vykdytus per CPO LT elektroninį katalogą, mažos vertės, neįvykusius ir nutrauktus pirkimus), sudarė tarp 0 ir 20 proc. (2 pav.)

2 pav. Centrinės valdžios perkančiųjų organizacijų 2022 m. per CPO LT vykdytų pirkimų skaičiaus dalis



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal apklausos duomenis

33. Tarp pagrindinių PO nurodytų priežasčių, lėmusių minėtą pirkimo vykdymo per CPO LT procentą, – el. katalogo asortimentas neatitinka PO poreikių: nėra perkamų prekių, paslaugų ar darbų (nurodė 58 proc. PO) arba esančios prekės, paslaugos ar darbai neatitinka PO poreikių (25 proc.).

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos komentaras dėl perkančiųjų organizacijų pagrindimų, kai atsisakoma pirkti per CPO LT el. katalogą²⁷:

Mūsų vertinimu, šis tyrimas neatspindi esamos situacijos, kadangi tyrimo metu nebuvo žiūrima, ar pirkimo objektai centralizuotini (nes gali būti unikalūs pirkimai, kurių netikslinga centralizuoti), ar iš tiesių perkančiųjų organizacijų poreikiai, kurių CPO LT kataloge siūlomos prekės ar paslaugos neatitinka, yra objektyvūs ir pagrįsti. Praktikoje susiduriame su atvejais, kai pagrindimuose, kodėl neperkama per CPO LT katalogą, nurodomos nepagrįstos priežastys. Pavyzdžiui, neperkama todėl, kad pagal VŠĮ CPO LT pirkimo sąlygas yra įpareigojimas išpirkti tam tikrą procentą sutartyje nurodytų prekių. Taip pat argumentuojama, kad per CPO LT katalogą pirkti neefektyvu, nes laimėję tiekėjai turi sumokėti VŠĮ CPO LT tam tikrą nuo pirkimo vertės priklausantį dydžio mokestį, dėl kurio pirkimas atitinkamai pabrangs. Manome, kad tokie paaiškinimai nėra pagrįsti ir neatitinka viešųjų pirkimų centralizavimo politikos tikslo.

34. Centrinų valstybinio administravimo subjektų sistemai priklausančių PO apklausos rezultatai reikšmingai nesutapo su CPO LT skelbiamais PO „Smile“ apklausos duomenimis – 2022 ir 2023 m. 98,4 proc. respondentų nurodė, kad katalogo asortimentas atitinka poreikius²⁸. Tai lemia „Smile“ apklausų vykdymo būdas – jos yra anoniminės ir CPO LT negali žinoti, kiek skirtingų PO ir po kiek kartų užpildė apklausą, nes ta pati PO apklausą gali pildyti kiekvieną kartą, teikdama užsakymą, o tai mažina gautų rezultatų reprezentatyvumą. Vadinas, „Smile“ apklausos nepritaikytos potencialių klientų lūkesčiams išsiaiškinti ir el. katalogo asortimento atitikties PO poreikiams įvertinti, nes jos labiau skirtos suteiktos paslaugos kokybei įvertinti. Neužtikrinus visų – ne tik esamų, bet ir potencialių klientų poreikių nustatymo, nesurenkama informacija, reikalinga tobulinant CPO LT teikiamas paslaugas, siekiant pritraukti kuo daugiau PO naudotis centralizuotais pirkimais.
35. CPO LT iš dalies įgyvendino priemones, užtikrinančias paslaugų, atitinkančių klientų poreikius, vystymą ir tobulinimą. CPO LT modulių administratoriai interviu metu nurodė, kad atlikę apklausas, rinkos konsultacijas ar gavę iš PO ir (ar) tiekėjų informaciją apie jų poreikius, esant galimybei, nedelsiant atlieka smulkius patikslinimus, o kitais atvejais, kai reikalaujama detalios analizės, gauta informacija perduodama pirkimų vadovams, kurie atsakingi už sprendimo priėmimą dėl modulio tikslinimo, arba viešojo pirkimo komisijai, kuri sprendžia dėl modulio dokumentų ir sąlygų tikslinimo įgyvendinimo. CPO LT paslaugų vystymo ir tobulinimo procesas nebuvo reglamentuotas, svarstymai dėl siūlomų pakeitimų ir atlikti pakeitimai ne visais atvejais buvo dokumentuojami ir sisteminami, susiejant šią informaciją su gautais poreikiais.
36. Pasibaigus modulio veikimo laikui, turi būti atlikta modulio analizė, o jo vykdymo metu analizė atliekama pagal poreikį. Atliekant šią analizę, įvertinama, ar modulis buvo sėkmingas, peržiūrima, kiek tiekėjų jame dalyvavo, koks buvo jų aktyvumas, ar moduliu aktyviai naudojosi PO, ar buvo gauta pretenzijų, prašymų tikslinti pirkimo sąlygas ir panašiai. Atlikus analizę, išskiriamos modulio kūrimo ir vykdymo metu kilusios problemos,

²⁷ Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2024-11-11 raštas Nr. 3-3625 dėl pastabų valstybinio audito ataskaitos „VŠĮ CPO LT veikla vykdančieji viešuosius pirkimus“ projektui.

²⁸ Viešosios įstaigos CPO LT 2023 m. veiklos ataskaita, prieiga per internetą: <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2024/08/CPO-LT-metine-ataskaita-2023.pdf> (žiūrėta 2024-09-16).

jų priežastys, pasiteisinusios pirkimo sąlygos, gerosios praktikos veiksniai. Pasibaigusio modulio analizę atlieka jį kūręs atsakingas darbuotojas ar kitas atsakingo skyriaus vadovo paskirtas darbuotojas²⁹. Peržiūrėjus atliktas 7 modulių analizes, nustatyta, kad 5 atvejais jos atliktos neišsamiai, nepateikiant visos patvirtintoje tvarkoje nustatytos informacijos (nenurodytas tiekėjų aktyvumas, gautų pretenzijų ir prašymų tikslinti pirkimo sąlygas ar kitus poreikius kiekis ir jų analizė), 1 atveju nepateikti CPO LT atsakingo darbuotojo priimti sprendimai dėl modulio tobulinimo, atsižvelgiant į analizės metu nustatytas problemas.

37. CPO LT iš dalies užtikrina komunikaciją su PO ir tiekėjais, padedančią nustatyti klientų poreikius ir atlikti aktualius teikiamų paslaugų pakeitimus, nes CPO LT neregistruoja (nefiksuoja) iš suinteresuotų šalių visomis komunikacijos priemonėmis gautos informacijos apie paslaugų papildymo, atnaujinimo, patobulinimo poreikį, išskyrus atvejus, kai registruotas el. katalogo naudotojas šioje sistemoje užpildo kreipimąsi arba minėta informacija atsiunčiama oficialiu įstaigos el. paštu. Už pirminę komunikaciją su PO ar tiekėjais atsakingi modulių administratoriai, tačiau esant situacijai, kai minėtas darbuotojas negali atliepti suinteresuotų šalių poreikių, informacija perduodama modulio vadovui ar ekspertui tolesniam vertinimui ir svarstymui, todėl tokiais atvejais grįžtamasis ryšys gali būti suteiktas ne iš karto. Mažiau nei pusė apklaustų modulių administratorių pateikė grįžtamojo ryšio suteikimo įrodymus, tačiau jie neatspindėjo visų kreipimųsi visumos, o tik pavienių atrinktų pavyzdžių atvejus, ir tik į oficialiai gautus paklausimus CPO LT visais atvejais suteikė grįžtamąjį ryšį. Kai su suinteresuotomis šalimis bendraujama telefonu ar įstaigos darbuotojų el. paštu, gaunama informacija nefiksuojama ir nesisteminama, todėl ši dalis informacijos liks neišanalizuota ir nebus galimybės jos panaudoti sprendimams dėl paslaugų tobulinimo.
38. Nuosekliai renkant informaciją apie esamų ir potencialių klientų (PO ir tiekėjų) lūkesčius, sisteminant visais komunikacijos kanalais gautas užklausas ir pasiūlymus, būtų galimybė gautos informacijos pagrindu atlikti išsamią analizę ir priimti reikiamus sprendimus dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros, siekiant paskatinti PO ir tiekėjų suinteresuotumą naudotis CPO LT paslaugomis.

2.2. Tobulintina CPO LT veiklų peržiūra ir vidaus kontrolės stebėseną

39. Veiklos ir rezultatų peržiūra – periodiškai peržiūrimos veiklos sritys, procesai ir rezultatai, siekiant užtikrinti jų atitiktį viešojo juridinio asmens tikslams ir reikalavimams³⁰. Vidaus kontrolės sistemos veiklos stebėseną yra subjekto veikla, skirta užtikrinti, kad vidaus kontrolės procedūros veiktų taip, kaip numatyta, ir kad jos būtų keičiamos pasikeitus veiklos aplinkos sąlygoms. Vidaus kontrolės sistemos veiklos stebėseną turi būti aiškiai atskirta nuo įstaigos atitinkamų veiklos sričių peržiūros. Stebėseną vykdoma atliekant kasdienę veiklą ir atskirus vertinimus arba jungiant ir viena, ir kita³¹; ji realizuojama taikant šiuos principus³²:

²⁹ CPO LT direktoriaus 2023-03-27 įsakymu Nr. 3V-16 patvirtintas Centralizuotų viešųjų pirkimų, vykdomų centralizuotų viešųjų pirkimų el. katalogo priemonėmis, planavimo, modulių kūrimo ir administravimo vadovas, 49 p.

³⁰ Finansų ministro 2020-06-29 įsakymu Nr. 1K-195 patvirtintas Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos aprašas, 16.14 p.

³¹ Rekomendacinės vidaus kontrolės sukūrimo, veikimo ir tobulinimo, jos vertinimo gairės viešojo sektoriaus subjektams, prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/vidaus-kontrolė-ir-vidaus-auditas/vidaus-kontrolė> (žiūrėta 2024-09-16).

³² Finansų ministro 2020-06-29 įsakymu Nr. 1K-195 patvirtintas Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos aprašas, 18 p.

- ✓ nuolatinę stebėseną ir (ar) periodinius vertinimus – atliekamą reguliarią viešojo juridinio asmens valdymo ir priežiūros veiklą ir (ar) atskirus vertinimus, siekiant nustatyti, ar vidaus kontrolė viešajame juridiniame asmenyje įgyvendinama pagal jo vadovo nustatytą vidaus kontrolės politiką ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas;
 - ✓ trūkumų vertinimą ir pranešimą apie juos – apie vidaus kontrolės trūkumus viešajame juridiniame asmenyje, nustatytus nuolatinės stebėsenos ir (ar) periodinių vertinimų metu, turi būti informuotas viešojo juridinio asmens vadovas ir kiti sprendimus priimančiosios darbuotojai.
40. Laikėmės nuostatos, kad CPO LT turi būti sukurtos vidaus kontrolės priemonės ir atliekamos procesų, veiklų peržiūros, užtikrinančios jų keitimą, atsižvelgiant į pasikeitusius teisės aktų reikalavimus ar naujas teismų praktikas. Taip pat užtikrinama viešųjų pirkimų vidaus kontrolės nuolatinė stebėseną ir periodiniai vertinimai: renkama ir analizuojama informacija apie kitų subjektų atliktų tikrinimų, susijusių su CPO LT ar per jos el. katalogą vykdytais pirkimais, metu nustatytus dalykus (taip pat ir sutarties vykdymo etape), priimami sprendimai dėl tvarkų ar standartizuotų dokumentų tobulinimo.
41. CPO LT vidaus dokumentuose atsakomybė už veiklos procesų atitikties teisės aktams stebėseną ir keitimo iniciatyvą nustatyta Teisės ir personalo bei Metodologijos ir mokymų skyrių vadovams, tačiau informacijos apie viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, pasikeitusią teismų praktiką nuolatinio rinkimo, sisteminimo ir analizės procesas nebuvo apibrėžtas. CPO LT nurodė, kad pasiūlymai dėl poreikio keisti ar tobulinti veiklas, procesus ar dokumentus buvo teikiami ir diskutuojami žodžiu darbinių susirinkimų metu, todėl ši informacija nebuvo fiksuojama ir sisteminama.
42. Be to, informaciją apie vidaus kontrolės veikimo trūkumus ir dėl to atsiradusias neatitiktis CPO LT rinko ir bendrino ne nuolatos, todėl neturėjo visos informacijos apie kitų institucijų atliktus CPO LT vykdytų pirkimų vertinimus. Informaciją apie jos vykdytuose pirkimuose atliktus patikrinimus ir juose nustatytas neatitiktis pirkimų reikalavimams pradėjo sisteminti tik auditoriams paprašius ją pateikti. Iki Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių pakeitimo³³ nebuvo nustatyta prievolė įgyvendinančioms institucijoms³⁴ informuoti CPO LT dėl įtarimų apie pirkimo pažeidimą, net jei pirkimas buvo vykdytas per CPO LT. Šiais atvejais CPO LT pirkimų vykdytojai būdavo informuojami el. laiškais, visa informacija apie pradėtus patikrinimus arba įtarimus sistemaiškai nebuvo renkama.
43. Audito metu papildytas metodinės medžiagos rengimo procesas, numatant standartinių pirkimų dokumentų tobulinimą, atsižvelgiant į viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, Viešųjų pirkimų tarnybos išaiškinimus, įgyvendinančiųjų institucijų atliekamų patikrinimų metu pateiktas pastabas ar rekomendacijas bei pasikeitusią teismų praktiką, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad procesas apima tik reagavimą į įgyvendinančių institucijų vykdomus tikrinimus (neapima kitų tikrinimus galinčių atlikti subjektų). Taip pat CPO LT vis dar neturi sukurtos sistemos patikrinimų informacijai rinkti ir sisteminti, siekiant įvertinti trūkumus, įtraukiant įstaigos vadovybę ir sprendimus priimančius asmenis, kad būtų sprendžiama dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo klaidoms

³³ Finansų ministro 2022-11-10 įsakymas Nr. 1K-366 „Dėl finansų ministro 2014-10-08 įsakymo Nr. 1K-316 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

³⁴ Tarpinė institucija, atliekanti Vyriausybės 2014-06-04 nutarimu Nr. 528 patvirtintų Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programą ir rengiantis įgyvendinti 2021–2027 m. ES fondų investicijų programą, taisyklių 9 p. nustatytas funkcijas.

eliminuoti ir jų atsiradimo prevencijai užtikrinti. Pagal kitų institucijų atliktų pirkimų tikrinimo rezultatus, CPO LT vykdomuose pirkimuose pastebimi pasikartojantys pažeidimai ir techninio pobūdžio klaidos (4 priedas). Tai rodo, kad laiku nesiimama korekcinų veiksmų, siekiant, kad sukurta vidaus kontrolės sistema užtikrintų veiksmų atitiktį jiems nustatytiems reikalavimams. Neturint visos informacijos apie kitų subjektų CPO LT pirkimuose nustatytus dalykus, neužtikrinama, kad nebūtų prarasta dalis reikšmingos informacijos apie pirkimų neatitiktis, ir netenkama galimybės tobulinti veiklą, užkertant kelią joms atsirasti kituose pirkimuose.

2.3. Siekiant užtikrinti kokybišką pirkimo rezultatą, reikia papildomų veiksmų

44. CPO steigėjai siekia mažesnių išlaidų, geresnio kainos ir kokybės santykio ir konkrečių svarbių politikos sričių tikslų (spręsti aplinkos ir socialines problemas, skatinti smulkų ir vidutinį verslą ir kt.). Centralizuoti pirkimai gali kelti didesnę tiekėjų susidomėjimą, o tai skatina konkurenciją ir užtikrina geresnę kokybę už mažesnę kainą³⁵.
45. Laikėmės nuostatos, kad CPO LT siekia kokybiško pirkimo rezultato, jei užtikrina:
 - ✓ aktualios informacijos apie el. kataloge teikiamų prekių, paslaugų ar darbų kokybę surinkimą, siekiant nustatyti reikiamas priemones kokybei gerinti, o pagal surinktą informaciją įgyvendinamos priemonės pirkimo rezultato kokybei gerinti;
 - ✓ kad jos vykdomuose viešuosiuose pirkimuose nelaimėtų tiekėjai, įtraukti į Nepatikimų tiekėjų sąrašą ir neįgyvendinę VPĮ nustatytą „apsivalymo“ sąlygų.
46. CPO LT užtikrina, kad jos vykdomuose viešuosiuose pirkimuose nelaimėtų tiekėjai, įtraukti į Nepatikimų tiekėjų sąrašą ir neįgyvendinę VPĮ nustatytą „apsivalymo“ sąlygų.
47. CPO LT, siekdama užtikrinti kokybiškų prekių, paslaugų ar darbų įsigijimą naudojantis CPO LT el. katalogu, nuo 2023 m. nusimatė kartą per ketvirtį parengti atmintinę, gaires arba naujienlaiškį, susijusį su sutarčių nuostatų aiškinimu ir sutarčių vykdymo metodika, ir bent kartą per metus organizuoti išvykстамąjį patikrinimą į PO prekių, paslaugų ar darbų priėmimo vietas, kuris, CPO LT paaiškinimu, įgyvendinamas tais atvejais, kai gaunama informacija apie galimą tiekėjų piktnaudžiavimą ir (ar) netinkamą sutartinių įsipareigojimų vykdymą.
48. Audituojamu laikotarpiu CPO LT organizavo išvykстамąjį patikrinimą, kurio metu buvo renkama informacija apie el. katalogo modulyje „Ugdymo įstaigų maitinimo paslaugos“ teikiamų paslaugų kokybę. Šiame modulyje 2023 m. pasirašyta sutarčių už 21,4 mln. Eur³⁶ (arba 2 proc. visų tais metais el. kataloge pasirašytų sutarčių vertės). Atsižvelgiant į el. kataloge įvykusių pirkimų apimtį (2022 m. – 0,9 mlrd. Eur su PVM, 2023 m. – 1,1 mlrd. Eur su PVM) ir tai, kad el. katalogo administravimas bei plėtra (el. katalogo modulių skaičius 2022 m. – 81, 2023 m. – 87, 2024 m. I ketv. – 94) yra pagrindinė įstaigos veiklos kryptis, rizikos valdymo planų ataskaitoje numatytas vienas metinis išvykстамasis patikrinimas į PO prekių, paslaugų ar darbų priėmimo vietas vertinamas kaip nepakankama rizikos valdymo priemonė, siekiant gerinti pirkimų rezultatų kokybę ir

³⁵ Pirkimų centralizavimo gairės, 5 psl.

³⁶ Viešosios įstaigos CPO LT 2023 m. veiklos ataskaita, prieiga per internetą: <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2024/08/CPO-LT-metine-ataskaita-2023.pdf> (žiūrėta 2024-09-16).

mažinant CPO LT identifikuotą riziką dėl tiekėjų teikiamų nekokybiškų prekių ar paslaugų. Įvertinus CPO LT pasitvirtintas 10 priemonių, skirtų maitinimo paslaugų pirkimo rezultato kokybei gerinti, daroma išvada, kad jos orientuotos tik į minėto išvykstančio patikrinimo metu nustatytų problemų sprendimą ir siekį užtikrinti kokybišką pirkimo rezultatą būtent minėtame pirkimo modulyje. Teigiamai vertiname numatytą priemonę „CPO LT vykdyti pakartotinę edukaciją organizuojant susitikimus su mokyklų administracijomis ir gauti grįžtamąjį ryšį apie pokytį po išplatintų edukacinių priemonių“.

49. Modulių administratoriai nerinko ir nesistemino informacijos apie per el. katalogą teikiamų prekių, paslaugų ar darbų kokybę, nes jiems nebuvo numatyta tokia atsakomybė. Modulių administratoriai, reaguodami į iš suinteresuotų šalių gaunamą informaciją apie įsigytų prekių, paslaugų ar darbų kokybę, individualiai sprendė, ar reikalingi kokie nors tolesni CPO LT veiksmai. Siekiant mažinti nekokybiškų prekių ar paslaugų riziką ir priimti su tuo susijusius sprendimus, svarbus ir pačių PO įsitraukimas dėl tinkamo sutarties įgyvendinimo, ir aktyvus CPO LT informavimas apie netinkamą gautų prekių, paslaugų ar darbų kokybę. Patvirtintoje „Tikslinių apklausų atlikimo dėl esamų ar naujai kuriamų modulių“ diagramoje, kuri galėtų būti aktuali renkant informaciją apie pirkimų rezultato kokybę, apibrėžta, kad CPO LT atsakingas darbuotojas inicijuoja apklausą tik atsiradus poreikiui. Tokio poreikio atsiradimo sąlygos ir kriterijai neapibrėžti. Pagal šią diagramą modulių administratoriai minėtų apklausų 2022–2023 m. neatliko.
50. Nuosekliai nerenkant aktualios informacijos apie per el. katalogą teikiamų prekių, paslaugų ar darbų kokybę, nebus galimybės parinkti į egzistuojančias problemas dėl perkamų prekių, paslaugų ar darbų kokybės nukreiptų priemonių, todėl gali mažėti suinteresuotumas naudotis CPO LT el. katalogo paslaugomis.

2.4. Daugiau pastangų turėtų būti dedama tiekėjų lūkesčiams išsiaiškinti, siekiant aktyvesnio jų dalyvavimo el. katalogo pirkimuose

51. Vienas iš viešųjų pirkimų centralizavimo privalumų yra konkurencijos didinimas tarp tiekėjų³⁷. Konkurencijos nebuvimas vykdant viešuosius pirkimus didina įsigyjamų prekių, paslaugų ar darbų kainas ir mažina galimybes racionaliai panaudoti viešąsias lėšas³⁸.
52. Laikėmės nuostatos, kad siekiama užtikrinti tiekėjų konkurenciją CPO LT vykdomuose pirkimuose, jei:
 - ✓ CPO LT el. katalogo pirkimo moduluose užtikrinamas bent 2 tiekėjų dalyvavimas, kad būtų užtikrintas konkurencingas viešųjų pirkimų vykdymas;
 - ✓ CPO LT yra patvirtinusi priemonės ir imasi veiksmų „vieno tiekėjo“ pirkimų rodikliui mažinti.
53. CPO LT „vieno tiekėjo“ rodiklis šiuo metu yra VPT nustatytos teigiamos reikšmės (t. y. mažesnis nei 20 proc.). VPT šį rodiklį skaičiuoja vieną visoms CPO LT vykdomoms veikloms, todėl nėra galimybės įvertinti atskirų rodiklių pirkimams, vykdomiems per el. katalogą

³⁷ VPT pateiktas VPJ 82 str. „Centralizuotų pirkimų veikla ir centrinės perkančiosios organizacijos“ komentaras, prieiga per internetą: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016399720-82-straipsnis-Centralizuot%C5%B3-pirkim%C5%B3-veikla-ir-centrin%C4%97s-perkan%C4%8Diosios-organizacijos> (žiūrėta 2024-09-16).

³⁸ Seimo 2022-06-28 nutarimu Nr. XIV-1178 patvirtinta 2022–2033 metų nacionalinė darbotvarkė korupcijos prevencijos klausimais, 146 p.

arba vykdomiems kitų PO vardu pagal pavedimą arba centralizavimo planus. CPO LT vykdo „vieno tiekėjo“ pasiūlymų analizę el. kataloge ir EPC, bet atskirai neskaičiuoja ir neanalizuoja šio rodiklio pirkimuose kitų PO vardu, o tai galėtų padėti pritaikyti tikslingas priemones, atliepiančias atitinkamos srities specifiką. Apskaičiuodama „vieno tiekėjo“ rodiklį, VPT naudoja Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS) pirkimų vykdytojų paskelbtas pirkimo procedūrų ataskaitas (Atn-1 forma) ir CPO pagal patvirtintą tvarką³⁹ pateiktas VPT ataskaitas („Excel“ formatu). Patikrinus 34 pasirinktus pirkimus⁴⁰, nustatyta, kad 7 informacija VPT dėl pirkimuose ir jų dalyse gautų tiekėjų pasiūlymų buvo pateikta su klaidomis (pirkime arba atskirose jo dalyse nepateikta arba pateikta netiksli informacija apie gautus tiekėjų pasiūlymus), todėl dalis pirkimų, kuriuose (ar jų atskirose dalyse) pasiūlymą pateikė vienas tiekėjas, galėjo nepakliūti į duomenis, naudojamus apskaičiuojant „vieno tiekėjo“ rodiklio reikšmę.

54. Centralizuotų viešųjų pirkimų el. kataloge dar ne visuose preliminarinių sutarčių pagrindu vykdomuose pirkimuose užtikrinamas konkurencingas viešųjų pirkimų vykdymas, pvz., Vaistinių preparatų modulyje audituojamu laikotarpiu 1 tiekėjas buvo 197 vaistinių preparatų techninėse specifikacijose iš 1 763. Kituose moduluose, kurie sukurti dinaminių pirkimų sistemų pagrindu, nors juose prisijungusių yra daugiau nei 1 tiekėjas, imant atskiras prekių ar paslaugų specifikacijas, atvejų, kai nurodytas tiekėjų skaičius yra 0, nustatyta 0,8 tūkst., o kai nurodytas tiekėjų skaičius 1 – 0,7 tūkst. Audito metu CPO LT sukūrė ir patvirtino naują veiklos diagramą „Pasiūlymų CPO LT katalogo asortimentui pateikimas ir jų administravimas“. Šis procesas suteikia galimybę PO pateikti poreikį CPO LT dėl prekės, paslaugos ar darbų pirkimo, nors tuo metu reikalingos prekės, paslaugos ar darbų specifikacijos nėra įtrauktos į el. katalogą. Taigi vertinama, kad minėta problema dėl modulių, kuriuose techninių specifikacijų skaičius neužtikrina konkurencingų viešųjų pirkimų vykdymo, įstaigoje sprendžiama, tačiau, atsižvelgiant į trumpą naujo proceso veikimo laiką, nebuvo galimybės įvertinti jo veiksmingumo.
55. CPO LT siekė pritraukti naujų tiekėjų organizuodama renginius, dalyvaudama kituose viešųjų pirkimų bendruomenės ar partnerių renginiuose, kurdama naujienlaiškius, informacinius skydelius, socialinių tinklų žinutes, publikacijas žiniasklaidoje. Taip pat 2022 m. buvo sukurta nauja interneto svetainė, kurioje pateikiama struktūruota informacija verslui.
56. Kiekvienais metais kuriami vis nauji CPO LT centralizuotų pirkimų el. katalogo moduliai leidžia didinti pasiūlą ir pirkimų per el. katalogą mastą. Vis dėlto sparti jo asortimento plėtra turi ir neigiamą pusę: neužtikrinus naujų tiekėjų įsitraukimo, daugėja panašių prekių ir paslaugų techninių specifikacijų, kurias siūlo tik 1 tiekėjas. Siekiant užtikrinti konkurencingus pirkimus, daugiau veiksmų turėtų būti imamasi norint pritraukti tiekėjus į vykdomus el. katalogo pirkimus.

³⁹ VPT direktoriaus 2021-12-23 įsakymu Nr. 1S-181 patvirtintas Centrinės perkančiųjų organizacijų ataskaitų teikimo tvarkos aprašas.

⁴⁰ Iš viso tikrinimui pasirinktas 51 pirkimas vykdytas kitų PO vardu, iš jų 17 buvo mažos vertės pirkimai, kuriuose „vieno tiekėjo“ rodiklis neskaičiuojamas.

3. TOBULINTINAS CPO LT FINANSAVIMO MODELIO ĮGYVENDINIMAS

57. CPO gali būti finansuojamos keliais būdais. Vienas jų – tiesioginis finansavimas iš valstybių ar savivaldybių biudžetų, kai įprastai metams yra skiriama konkreči suma, turinti padengti visas CPO veiklos išlaidas. Kitas būdas – CPO nustatyti paslaugų mokesčius, kurie gali būti imami iš pirkimo vykdytojų (CPO klientų) ir (arba) tiekėjų. Tokie mokesčiai (pajamos) turėtų būti ne didesni, nei būtina CPO išlaidoms, patiriamoms vykdant funkcijas, ir būtiniausioms investicijoms padengti (pvz., tobulinant centralizavimo priemones: preliminaras sutartis, jų administravimą, DPS ir kt.). Galimi ir atvejai, kai taikomi abu būdai iš karto (mišraus finansavimo modelis): dalį lėšų CPO gauna iš valstybės (ar savivaldybių) biudžetų, dalį – surinkusi mokesčius iš naudotojų arba tiekėjų (toks finansavimo modelis taikomas Austrijoje, Lietuvoje). Svarstant finansavimo iš biudžeto klausimą, būtina įvertinti, ar jis padengia (apima) visas CPO patiriamas tiesiogines išlaidas. Tai turi būti įvertinama ir tais atvejais, kai finansavimas gaunamas iš naudotojų mokesčių, ypač tais atvejais, kai taikomas privalomas centralizavimo modelis ir pirkimo vykdytojai negali pasirinkti, nei į kurią CPO turi kreiptis, nei nuspręsti, ar gali pirkti patys – jie turi mokėti mokesť tai CPO, kuriai yra priskirti⁴¹.
58. Laikėmės nuostatos, kad CPO LT finansavimas iš valstybės biudžeto, įskaitant paslaugų PO įkainių dydį ir jo apskaičiavimo principą, yra pagrįstas, jei CPO LT finansavimas ir įkainiai nustatyti tokio dydžio, kad būtų ne didesni, nei būtina CPO LT sąnaudoms, patiriamoms vykdant funkcijas, ir būtiniausioms investicijoms padengti.
59. CPO LT valdyba, atsižvelgdama į EIM Centralizuoto vidaus audito skyriaus atlikto vidaus audito rekomendaciją⁴², pritarė CPO LT teikiamų paslaugų kainodaros principų tvarkos aprašo parengimui⁴³. 2023 m. parengtas CPO LT paslaugų kainų ir tarifų nustatymo metodikos, kuri apibrėžtų CPO LT teikiamų paslaugų kainų, tarifų ir įkainių apskaičiavimo bei perskaičiavimo taisyklės, projektas, kuris patvirtintas tik 2024-10-16⁴⁴, išsiuntus audito ataskaitos projektą⁴⁵, todėl audito metu neturėjome galimybės įvertinti metodikos.
60. 2024 m. gegužės mėn. įsigaliojo Viešųjų įstaigų įstatymo pakeitimas⁴⁶: pagal atnaujintą reglamentavimą, valstybė gali būti steigėja, savininkė ar dalininkė tik tokių viešųjų įstaigų, kurios teikia viešąsias paslaugas ir (arba) turi viešojo administravimo įgaliojimus. Taip pat pagal pakeistą Vyriausybės įstatymą⁴⁷, Vyriausybė gali steigti tik biudžetines (bet ne viešąsias) įstaigas, kurios valstybės lygiu centralizuotai atlieka dalį viešojo sektoriaus subjektų vidaus administravimo funkcijų, padedančių užtikrinti savarankišką šių subjektų funkcionavimą. Atsižvelgiant į tai, kad centralizuota viešųjų pirkimų veikla yra

⁴¹ Pirkimų centralizavimo gairės, 18 psl.

⁴² 2020-09-02 vidaus audito ataskaita Nr. (5.2-03)-107-5/4/20 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT veiklos ir valdymo, finansų valdymo ir turto naudojimo, vidaus kontrolės veikimo vertinimo rezultatų“.

⁴³ 2020-12-30 CPO LT valdybos protokolas Nr. 15VP-8.

⁴⁴ Ekonomikos ir inovacijų ministro 2024-10-16 įsakymas Nr. 4-544 „Dėl Viešosios įstaigos CPO LT teikiamų paslaugų kainų ir tarifų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁴⁵ Valstybės kontrolės 2024-10-14 raštas Nr. SD-(100-9.2.1-E-6197)-901 „Dėl valstybinio audito ataskaitos „VšĮ CPO LT veikla vykdant viešuosius pirkimus“ projekto“.

⁴⁶ Viešųjų įstaigų įstatymas, 5 str. 1 d. (redakcija, galiojanti nuo 2024-05-01).

⁴⁷ Vyriausybės įstatymas, 30¹ str. 1 d. (redakcija, galiojanti nuo 2024-01-01).

centralizuotai atliekama vidaus administravimo funkcija, CPO LT teisinė viešosios įstaigos forma šiuo metu nebeatitinka pakeisto reglamentavimo. Pagal dabartinį reglamentavimą, iki 2025-10-31 EIM turės inicijuoti sprendimą dėl CPO LT pertvarkymo į kitos teisinės formos juridinį asmenį ir naujo finansavimo modelio arba turi būti keičiamas teisinis reglamentavimas, įteisinant galimybę valstybės valdomoms viešosioms įstaigoms centralizuotai atlikti vidaus administravimo funkcijas.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos komentaras dėl teisinio reglamentavimo⁴⁸:

Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 17 d., suponuojanti, kad viešieji pirkimai yra vidaus administravimas, apsiribojantis ūkinio ar techninio pobūdžio veikla, neatitinka šių laikų viešųjų pirkimų vykdymo sampratos ir prieštarauja nacionaliniam ir tarptautiniam viešųjų pirkimų reguliavimui. Be to, centralizuotų viešųjų pirkimų sričiai iš esmės tai reikštų pokyčius, lemiančius ne pažangą, o regresą, palyginti su esama situacija. Atsižvelgdami į tai ir kaip viešųjų pirkimų politiką formuojanti institucija, negalėtume pritarti atitinkamoms Ataskaitos išvadoms ir rekomendacijoms.

Pastebėtina ir tai, kad net ir teisiniu požiūriu, VŠĮ CPO LT vykdomos viešųjų pirkimų veiklos negalima prilyginti Viešojo administravimo įstatyme pateikiamai vidaus administravimo sąvokai, t. y. veiklai, kuria užtikrinamas viešojo administravimo subjekto, turinčio viešojo juridinio asmens statusą, savarankiškas funkcionavimas (personalo administravimas, finansinė apskaita, dokumentų tvarkymas, apskaita ir saugojimas, viešųjų pirkimų vykdymas, vidaus auditas, projektų valdymas, viešųjų ryšių palaikymas, vidaus tyrimai, informacinių ir ryšių technologijų administravimas, turto administravimas, kita ūkinio ar techninio pobūdžio veikla), kad jis galėtų atlikti viešąjį administravimą. Nei VŠĮ CPO LT steigimo akte, nei kituose dokumentuose nėra įvardijama, kad VŠĮ CPO LT pagrindinis steigimo tikslas yra centralizuotai atliekamas vidaus administravimas, t. y. viešojo administravimo subjekto statusą turinčioms perkančiosioms organizacijoms skirtų pirkimų, kurie reikalingi, kad jos galėtų atlikti viešąjį administravimą, centralizuotas atlikimas. Tarp VŠĮ CPO LT siūlomų paslaugų nėra tokių, kurios būtų išskirtinai orientuotos vien šiam tikslui.

61. CPO LT teikiamų paslaugų kainos ir tarifai patvirtinti ekonomikos ir inovacijų ministro⁴⁹ (2 lentelė), atsižvelgiant į CPO LT valdybos nutarimus.

2 lentelė. EIM nustatyti CPO LT teikiamų paslaugų kainos ir tarifai

	iki 2022-08-31	nuo 2022-09-01	nuo 2024-01-01
El. katalogo paslaugų kainos ir tarifai tiekėjams:			
- už elektros energijos modulyje sudarytą sutartį	27,15 Eur (be PVM)		0,6 proc. sutarties vertės
- už judriojo ryšio modulyje sudarytą sutartį		86,98 Eur (be PVM)	
- už kelionių organizavimo modulyje sudarytą sutartį		1,35–6,3 Eur (be PVM)	
- už kituose moduluose sudarytą sutartį		0,6 proc. sutarties vertės	
EPC paslaugų kainos ir tarifai tiekėjams		0,6 proc. sutarties vertės	
Pirkimų vykdymo kitos PO vardu įkainiai PO:			

⁴⁸ Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2024-11-11 raštas Nr. 3-3625 dėl pastabų valstybinio audito ataskaitos „VŠĮ CPO LT veikla vykdančieji viešuosius pirkimus“ projektui.

⁴⁹ Ekonomikos ir inovacijų ministro 2019-12-16 įsakymas Nr. 4-724 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT teikiamų paslaugų kainų ir tarifų nustatymo“.

	iki 2022-08-31	nuo 2022-09-01	nuo 2024-01-01
- už konsultavimą dėl pirkimų atlikimo, dokumentų rengimo, už parengimą atlikti pirkimus arba už jų vykdymą	20,74 Eur (be PVM) už specialisto darbo valandą	27,55 Eur (be PVM) už specialisto darbo valandą	
- už techninės infrastruktūros pirkimų procedūroms atlikti sukūrimą, suteikimą, palaikymą, priežiūrą	23,29 Eur (be PVM) už specialisto darbo valandą		

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

62. PO mokamas įkainio dydis už pirkimų vykdymą jų vardu turi įtakos racionaliam valstybės biudžeto lėšų naudojimui. CPO LT pateikė skaičiavimus, pagrindžiančius įkainio (27,55 Eur be PVM) dedamąsias, tačiau dalis jų grindžiama faktinėmis metinėmis 2022 m. sąnaudomis, o ne įkainio skaičiavimo metu žinomomis sąnaudomis: išėjus iš darbo atsakingam darbuotojui, nerasta detalių skaičiavimų, naudotų apskaičiuojant įkainio dedamąsias. Įkainis buvo tvirtinamas neturint įkainių apskaičiavimo metodikos ir principų. Nesant nustatytos įkainių perskaičiavimo tvarkos, nebuvo įtvirtinta, koku periodiškumu jis galėtų būti peržiūrimas. Nenustatėme požymių, kad įkainis būtų patvirtintas didesnis, nei reikalinga būtinosioms sąnaudoms padengti. Vis dėlto apskaičiuojant įkainį buvo remiamasi netinkamomis ateities prielaidomis, kurios galėjo sumažinti būsimąsias sąnaudas: 2022 m. balandžio–gegužės mėn. pritaikytas 8 proc. vidutinės metinės infliacijos dydis, nors tuo metu infliacijos lygis sparčiai augo ir aukščiausią reikšmę (20,7 proc.) pasiekė 2023 m. vasario–kovo mėn., sumažintos vieno darbuotojo darbo valandos sąnaudos, planuojant ateityje turėti 105 darbuotojus, taip pat neįtrauktos visos administracinės ir veiklą palaikančių padalinių išlaikymo sąnaudos. Kita vertus, į įkainį įtrauktas pirkimų vadovų vidutinis darbo užmokestis, kuris 25 proc. didesnis, nei faktiškai buvo mokamas 2021 m. IV ketv., ir plėtros (10 proc.) koeficientas, nes ateities prielaidos buvo grindžiamos besikeičiančiomis darbo rinkos sąlygomis, didėjančių atlyginimų poreikiu ir tuo metu planuojama plėtra dėl SAM ministro valdymo srityje veikiančių įstaigų pirkimų centralizavimo plano.
63. Pirkimų vykdymo kitų PO vardu veikla iš dalies finansuojama tiesiogiai valstybės biudžeto lėšomis. Už viešųjų pirkimų planavimo ir vykdymo paslaugas EIM ir jos valdymo srities įstaigos pagal valandinį įkainį nemoka, nes EIM skiria asignavimus (2022 m. buvo skirta 621,0 tūkst. Eur, 2023 ir 2024 m. – po 632,0 tūkst. Eur) valstybės biudžeto programos priemonei „atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas“, kuriais finansuojamos šios veiklos: pirkimų planavimas ir vykdymas EIM ir jai pavaldžių įstaigų vardu, metodinės ir viešinimo veiklos, veiklos efektyvumą didinančios priemonės, antikorupcinės aplinkos ir vadybos sistemų kūrimas, diegimas ir palaikymas, sertifikavimo auditai. CPO LT neskaičiavo, kiek tiksliai darbuotojų darbo valandų buvo panaudota EIM ir jai pavaldžių įstaigų pirkimams (tarptautiniams, supaprastintiems ir mažos vertės) vykdyti, tačiau apytiksliai skaičiavimu (skaičiuojant pagal atliktų pirkimų pagal rūšis skaičių ir jiems atlikti vidutiniškai tenkantį valandų skaičių), 2023 m. buvo panaudota apie 4,7 tūkst. CPO LT darbuotojų darbo valandų. Pagal dabar galiojantį įkainį tai sudarytų apie 158,1 tūkst. Eur.
64. EIM, kaip viešosios įstaigos CPO LT savininko teisės įgyvendinanti institucija, savo rengiamuose strateginiuose veiklos planuose, atsižvelgdama į viešosios įstaigos misiją ir

jai įgyvendinti suformuluotus veiklos tikslus, nustato pagrindinius viešosios įstaigos veiklos rodiklius (3 lentelė).

3 lentelė. EIM strateginiuose veiklos planuose nustatyti rodikliai CPO LT veiklos tikslų pasiekimui matuoti

CPO LT veiklos sritis	2022–2024 m. SVP rodikliai	2023–2025 m. SVP rodikliai	2024–2026 m. SVP rodikliai
Viešųjų pirkimų atlikimas kitų PO vardu	-		Pirkimų, vykdomų per CPO LT, vertė nuo bendros Lietuvoje įvykdomų viešųjų pirkimų vertės, proc.;
Centralizuotų viešųjų pirkimų el. katalogo valdymas ir administravimas	Pirkimų per CPO LT elektroninį katalogą, vertė, mln. Eur		Pasitikėjimas CPO LT (manančių, kad CPO LT veikla skaidri ir patikima, dalis), proc.
Elektroninio pirkimų centro valdymas ir administravimas	Sutaupyta dėl viešųjų pirkimų ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) pirkimų vykdymo per CPO LT elektronines sistemas, mln. Eur		

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal EIM strateginių veiklos planų informaciją

65. 2022 ir 2023 m. CPO LT veiklos sričiai – viešųjų pirkimų atlikimas kitų PO vardu – nebuvo nustatyta siektino rodiklio. 2024 m. patvirtinti 2 rodikliai bendrai visoms CPO LT veiklos sritims, todėl nėra galimybės matuoti ir įvertinti atskirų veiklos sričių vykdymo sėkmingumo.
66. Rodikliui „pirkimų, vykdomų per CPO LT, vertė nuo bendros Lietuvoje įvykdomų viešųjų pirkimų vertės (proc.)“ didžiausią įtaką daro pirkimai, vykdomi per el. katalogą. Jame 2023 m. įvykdytų pirkimų vertė buvo 1 072,0 mln. Eur, kai pirkimų kitų PO vardu vertė siekė tik 73,5 mln. Eur. 2024 m. planuojama rodiklio vertė yra 15 proc., o jau 2023 m. pirkimai per el. katalogą sudarė 12 proc. bendros Lietuvos pirkimų vertės. Nekeliant CPO LT tikslų, tiesiogiai susijusių su viešųjų pirkimų vykdymu kitų PO vardu, ji neskatinama plėtoti ir tobulinti šių paslaugų, siekiant paskatinti kuo daugiau PO perduoti pirkimų vykdymo funkciją CPO LT.

CPO LT komentaras dėl rodiklio, matuojančio, kaip CPO LT sekasi pritraukti PO, perduodančias pirkimus vykdyti jų vardu, nustatymo⁵⁰:

CPO LT nuomone, tikslingiausia ir yra stebėti ne atskiras pirkimų rūšis ar perkančiųjų organizacijų skaičių (nes perkančioji organizacija gali perduoti visus, keletą arba tik vieną pirkimą), o būtent kaip didėja bendra centralizuotų pirkimų, vykdomų per CPO LT, vertė nuo visų Lietuvos viešųjų pirkimų vertės. Tokią savo poziciją grindžiame tuo, kad CPO LT, plėtodama elektroninį katalogą, sąmoningai siekia, kad mažėtų atskirų pirkimų pagal pavedimą, o reikalingi pirkimo objektai būtų įsigijami kataloge, kur pirkimo procesas perkančiosioms organizacijoms yra greitesnis, paprastesnis ir efektyvesnis. Taip pat perkančiųjų organizacijų, perdavusių vykdyti pirkimus, skaičius ir konkrečių pirkimų skaičius dažnu atveju nepriklauso nuo CPO LT, nes sprendimus dėl jų valdymo srities įstaigų viešųjų pirkimų centralizavimo priima ministerijos. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manome, kad sprendimas atsisakyti perkančiųjų organizacijų skaičiaus rodiklio buvo teisingas, o pirkimų, vykdomų per CPO LT, vertės nuo bendros Lietuvoje įvykdomų viešųjų pirkimų vertės rodiklis (kartu su kitais strategijoje nustatytais rodikliais) yra tinkamiausias ir pakankamas bendram pirkimų centralizavimo efektyvumui matuoti.

⁵⁰ 2024-11-06 CPO LT raštas Nr. GD-3057/1S-1110/2024 dėl valstybinio audito ataskaitos „VšĮ CPO LT veikla vykdančieji viešuosius pirkimus“ projekto.

67. Kitas CPO LT veiklos rodiklis⁵¹ „pasitikėjimas CPO LT (manančių, kad CPO LT veikla skaidri ir patikima, dalis, proc.)“ skaičiuojamas pagal „Smile“ el. katalogo apklausas (PO ir tiekėjų), PO, pavedusių jų vardu vykdyti pirkimus, apklausas ir kasmetines korupcijos prevencijos apklausas. Dėl el. katalogo užsakymų apimčių, rodikliui didžiausią įtaką daro „Smile“ apklausas, tačiau, atsižvelgiant į apklausos anonimiškumą ir galimybę tam pačiam subjektui užpildyti ją ne vieną kartą, taip pat į tai, kad apklausą pildo tik tos PO, kurios teikia užsakymus el. kataloge, rodiklis gali objektyviai neparodyti pasitikėjimo CPO LT visos Lietuvos mastu (plačiau apie „Smile“ apklausą – 2.1 poskyryje).
68. EIM strateginiame veiklos plane taip pat nustatyti stebėsenos rodikliai CPO LT įgyvendinamoms biudžeto programos priemonėms⁵² (4 lentelė).

4 lentelė. EIM strateginiuose veiklos planuose nustatyti CPO LT vykdomų biudžeto programos priemonių stebėsenos rodikliai

CPO LT veiklos sritis	2022–2024 m. SVP rodikliai	2023–2025 m. SVP rodikliai	2024–2026 m. SVP rodikliai
Viešųjų pirkimų atlikimas kitų PO vardu	Perkančiųjų organizacijų, pavedusių CPO LT atlikti dalies ar visų viešųjų pirkimų procedūras, skaičius, kaupiamaisiais vnt.	-	-
Centralizuotų viešųjų pirkimų el. katalogo valdymas ir administravimas	Administruojamų CPO LT elektroninio katalogo pirkimų modulių skaičius; Naujų CPO LT elektroninio katalogo pirkimų modulių skaičius, vnt.	Pirkimų per CPO LT elektroninį katalogą, vertė, mln. Eur	-
Elektroninio pirkimų centro valdymas ir administravimas	-	-	-

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal EIM strateginių veiklos planų informaciją

69. Iki 2023 m. buvo vertinama, kiek „perkančiųjų organizacijų, pavedusių CPO LT atlikti dalies ar visų viešųjų pirkimų procedūras, skaičius (vnt.)“, tačiau šis rodiklis nėra korektiškas, nes yra kaupiamas per visus buvusius laikotarpius ir neatspindi faktinio atitinkamais metais galiojusio sutarčių skaičiaus. Į jį patenka visi subjektai, ankstesniais laikotarpiais (ne tik atitinkamais metais, kuriais matuojamas rodiklis) turėję nuolatinės paslaugų arba vienkartinį pirkimų vykdymo sutartis. Taigi net ir tada, kai PO, išbandžiusi CPO LT paslaugas, nebuketina ateityje jomis naudotis, toks atvejis vis tiek pateks į rodiklio reikšmę ir visais ateinančiais laikotarpiais. Šio rodiklio reikšmė 2023 m. buvo 82 PO, kurios nuo veiklos pradžios bent kartą naudojosi CPO LT paslaugomis, tačiau faktiškai 2023 m. CPO LT vykdė dalį ar pavienius pirkimus 44 PO vardu, t. y. tik apie pusė (54 proc.) PO vis dar naudojosi CPO LT pirkimų jų vardu vykdymo paslaugomis. Tai rodo, kad įstaigos dar nemato pakankamos naudos pirkimus perduoti vykdyti CPO LT. 2024 m. ministerija atsisakė minėto rodiklio, tačiau biudžeto programos priemonės „Atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas“ stebėsenai patvirtino vienintelį rodiklį „Pirkimų per CPO LT el. katalogą vertė (mln. Eur)“, nors šiomis lėšomis yra finansuojamos ir su pirkimų planavimo ir vykdymo kitų PO vardu (įskaitant ir EIM bei jos valdymo srities įstaigų)

⁵¹ Ekonomikos ir inovacijų ministro 2024-01-11 įsakymu Nr. 4-10 (2024-05-27 įsakymo Nr. 4-295 redakcija) patvirtintas Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro valdymo sričių 2024–2026 m. strateginis veiklos planas, 42 psl.

⁵² Priemonė „Atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas“ vykdyta visą audituojamą laikotarpį, o priemonė „Plėsti centralizuotų viešųjų pirkimų, vykdomų per viešosios įstaigos CPO LT elektroninį katalogą, valdymo sistemą“ vykdyta iki 2023 m.

susijusios veiklos, todėl šiuo metu patvirtintas stebėsenos rodiklis nėra tinkamas įvertinant biudžeto programos priemonei skirtų lėšų panaudojimą. Be to, ministerija nėra patvirtinusi rodiklio, kuris matuotų, kaip CPO LT sekasi pritraukti PO, perduodančias pirkimus vykdyti jų vardu.

70. CPO LT paslaugų kainų ir tarifų nustatymo metodika, apibrėžianti CPO LT teikiamų paslaugų kainų, tarifų ir įkainių apskaičiavimo bei perskaičiavimo taisykles, patvirtinta jau pateikus audito ataskaitą derinti 2024-10-16, todėl nebuvo galimybės jos įvertinti. Nesant nustatytos įkainių perskaičiavimo tvarkos, nebuvo įtvirtinta, koku periodiškumu jie galėtų būti peržiūrimi. Dėl minėtų priežasčių skaičiuojant įkainį naudotos netinkamos prielaidos galėjo sumažinti vieno įkainio dedamųjų būsimąsias sąnaudas, o kitų – padidinti. Ekonomikos ir inovacijų ministerija iš valstybės biudžeto finansavimą skiria visoms CPO LT veikloms, įskaitant ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų pirkimams planuoti ir vykdyti. Atsižvelgiant į tai, kad audituojamu laikotarpiu nebuvo skaičiuojami laikas ir sąnaudos, skirti šiems ministerijos valdymo srities pirkimams planuoti ir vykdyti, negalima nustatyti, koks buvo realus biudžeto lėšų poreikis šiai ir kitoms veikloms, įvardytoms finansavimo sutartyje. Audito metu buvo įdiegta „TimeBase“ sistema, kurioje šiuo metu jau yra fiksuojamas pirkimams vykdyti faktiškai panaudotas laikas. Finansinio rezultato (pelningumo arba nuostolingumo) skaičiavimas kiekvienai CPO LT veiklos sričiai leistų objektyviai įvertinti papildomo finansavimo skyrimo poreikį, dydį ir tikslumą.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: CPO LT perdavus visas viešųjų pirkimų proceso veiklas, kurioms reikalingos viešųjų pirkimų kompetencijos, perkančiosioms organizacijoms būtų sudarytos sąlygos šių kompetencijų trūkumą spręsti pirkimus perduodant jų vardu vykdyti CPO LT. Išsiaiškinus ne tik esamų, bet ir potencialių CPO LT klientų (perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų) lūkesčius, bus galimybė priimti pagrįstus sprendimus dėl paslaugų tobulinimo ir plėtos, o tai padidins paskatas ir suinteresuotumą naudotis CPO LT paslaugomis, didins tiekėjų konkurenciją per CPO LT vykdomuose pirkimuose. Skaidri CPO LT taikomų įkainių apskaičiavimo tvarka ir principai sudarys sąlygas nustatyti būtinas sąnaudas ir investicijas apimančius paslaugų įkainius, o tikslingas valstybės biudžeto finansavimo skyrimas ir stebėsenos rodiklių nustatymas leis užtikrinti pagrįstą šių lėšų skyrimą poreikiams, kurių nėra galimybės finansuoti CPO LT už paslaugas gaunamomis pajamomis.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
1-asis pagrindinis audito rezultatas Tobulintina CPO LT, kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centro, veikla	Vidutinės svarbos 1. Siekiant, kad CPO LT veiktų kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centras viešajame sektoriuje, pakeisti veiklų ir atsakomybių pasiskirstymą tarp CPO LT ir perkančiųjų organizacijų (kai CPO LT atlieka pirkimus jų vardu), užtikrinant, kad CPO LT atliktų tas viešųjų pirkimų veiklas, kurioms reikalingos viešųjų pirkimų kompetencijos.	Pirkimų proceso veiklos, reikalaujančios viešųjų pirkimų kompetencijų, kurias atlieka CPO LT.	Dalis veiklų ir pirkimui vykdyti reikalingos informacijos, reikalaujančios kompetencijų viešųjų pirkimų srityje, pavestos perkančiosioms organizacijoms.	Visos veiklos ir pirkimui vykdyti reikalinga informacija (pvz., pirkimo būdo nustatymas, rinkos tyrimo ir (ar) konsultacijos atlikimas, techninės specifikacijos parengimas, tiekėjų pašalinimo pagrindų, pasiūlymų vertinimo kriterijų nustatymas), reikalaujančios kompetencijų viešųjų pirkimų srityje, pavestos CPO LT.	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2026-06-30
	1.1. Tikslinti teisės aktus, pagal kuriuos VŠĮ CPO LT vykdo centralizuotus viešuosius pirkimus ir pagal centralizavimo planus perduotus vykdyti pirkimus, juose įpareigojant CPO LT: - nustatyti pirkimo būdą su sąlyga, kad perkančioji organizacija tuo tikslu pateikia CPO LT savo pirkimų planus;				Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2025-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	- nustatyti tiekėjų pašalinimo pagrindus; - nustatyti pasiūlymų vertinimo kriterijus. Tačiau perkančioji organizacija turi pasiūlyti CPO LT pasiūlymų vertinimo kriterijus, o CPO LT įvertina jų atitiktį Viešųjų pirkimų įstatymui ir galutinai juos patvirtina; - atlikti rinkos tyrimus ir rengti technines specifikacijas tais atvejais, kai CPO LT turi reikiamų ekspertų ir perkančioji organizacija paprašo, kad tai atliktų CPO LT.					
1-asis pagrindinis audito rezultatas Tobulintina CPO LT, kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centro, veikla 2-asis pagrindinis audito rezultatas Siekiant paskatinti naudotis CPO LT paslaugomis, svarbu žinoti perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų lūkesčius.	Vidutinės svarbos 2. Siekiant veiksmingų sprendimų dėl vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų) tobulinimo, kad būtų eliminuotos klaidos ir užtikrinta jų atsiradimo prevencija, vykdyti priemonės: nuosekliai analizuoti informaciją apie CPO LT veiklai aktualių teisės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius nesutarimus tarp PO ir tiekėjų), priimti sprendimus, įtraukiant įstaigos vadovybę. (1-asis ir 2-asis pagrindiniai audito rezultatai).	Parengtos ir vykdomos priemonės: nuosekliai rinkti ir analizuoti informaciją (apie aktualių teisės aktų pokyčius, teismų praktikas, veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius nesutarimus tarp PO ir tiekėjų), priimti sprendimus, įtraukiant įstaigos vadovybę.	Nėra parengtų priemonių nuosekliai informacijos apie CPO LT veiklai aktualių teisės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų rinkimui, analizei ir sprendimų vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų) tobulinimo priėmimui, įtraukiant įstaigos vadovybę.	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie CPO LT veiklai aktualių teisės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų rinkimui, analizei ir sprendimų dėl vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų) tobulinimo priėmimui, įtraukiant įstaigos vadovybę.	VšĮ CPO LT	2026-06-30
	2.1. Parengti Vidaus kontrolės sistemos viešajame pirkime detalią tvarką, kuri apimtų nuolatinę informacijos apie CPO LT veiklai aktualių teisės aktų pokyčius, teismų praktiką, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus analizę,				VšĮ CPO LT	2025-04-01

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	periodines (atliekamas kas ketvirtį) apžvalgas, informacijos apie pirkimo sutarčių vykdymo problemas, kilusias iš CPO LT standartinių sutarčių sąlygų, aktyvų rinkimą ir analizę, taip pat sprendimų, atsižvelgiant į minėtų analizių rezultatus, priėmimo tvarką, ir tolesnius veiksmus, veikiančių dinaminių pirkimo sistemų patikrinimus ir nustatytų atsakingus asmenis.					
	2.2. Sukurti ir pildyti teismų praktikos, kontroliuojančių institucijų sprendimų registrus.				VŠĮ CPO LT	2025-01-31
	2.3. Vykdyti prevencines viešųjų pirkimų patikras visuose naujai kuriamuose CPO LT elektroninio katalogo moduluose, patvirtinti prevencinių patikrų atlikimo tvarką, detalizuojančią patikrų atlikimą.				VŠĮ CPO LT	2025-12-31
2-asis pagrindinis audito rezultatas Siekiant paskatinti naudotis CPO LT paslaugomis, svarbu žinoti perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų lūkesčius	Vidutinės svarbos 3. Siekiant didinti paskatas naudotis CPO LT paslaugomis, vykdyti priemones: nuosekliai analizuoti informaciją apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę, priimti sprendimus dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros (2-asis pagrindinis audito rezultatas).	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	Nėra parengtų priemonių nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	VŠĮ CPO LT	2026-12-31
	3.1. Įsteigti CPO LT Skambučių centrą, fiksuojantį, įrašantį ir analizuojantį tikslines ataskaitas bei statistinę informaciją, nustatyti konkrečius procesus ISO KVS apimtyje, taip pat parengti tvarką, kuri nustatytų atsakingus asmenis, numatytų, kokių tolesnių veiksmų ir sprendimų turi būti imamasi atsižvelgiant į surinktos informacijos analizės rezultatus, siekiant paslaugų kokybės gerinimo ir aukšto klientų pasitenkinimo.				VŠĮ CPO LT	2026-06-30
	3.2. Sukurti CPO LT elektroninio katalogo naudotojų ir potencialių naudotojų (perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų) standartizuotas apklausų formas, nustatyti konkrečius procesus ISO KVS apimtyje, parengti tvarką, kuri detalizuotų, koku periodiškumu ir kokia informacija yra surenkama, numatytų, kokių tolesnių veiksmų ir				VŠĮ CPO LT	2025-05-01

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	sprendimų turi būti imamasi atsižvelgiant į surinktos informacijos analizės rezultatus, nustatytų atsakingus asmenis.					
	3.3. Atlikti kokybines apklausas (standartizuota apklausos forma baigus vykdyti sutartį), nustatyti konkrečius procesus ISO KVS apimtyje, parengti tvarką, kuri detalizuotų, kokių periodiškumą ir kokia informacija yra surenkama, numatytų, kokių tolesnių veiksmų ir sprendimų turi būti imamasi atsižvelgiant į surinktos informacijos analizės rezultatus, nustatytų atsakingus asmenis.				VŠĮ CPO LT	2025-12-31
3-asis pagrindinis audito rezultatas Tobulintinas CPO LT finansavimo modelio įgyvendinimas	Vidutinės svarbos 4. Priėmus sprendimus dėl CPO LT teisinės formos, inicijuojant teisinio reglamentavimo pakeitimus arba pagal galiojantį reglamentavimą pakeitus CPO LT juridinio asmens formą, nustatyti būtinomis sąnaudomis ir investicijomis grįstą CPO LT finansavimo modelį, užtikrinant: • paslaugų įkainių taikymo atveju – jų nustatymo principus, apskaičiavimo tvarką ir vieningą taikymą visoms perkančiosioms organizacijoms, kurios naudoja CPO LT paslaugomis; • objektyvų finansavimo iš valstybės biudžeto poreikio įvertinimą, apibrėžiant jo skyrimo tikslus ir atitinkamai nustatant korektiškus stebėsenos rodiklius, kuriais gali būti įvertintas tų tikslų pasiekimas.	Įkainių už CPO LT teikiamas paslaugas taikymas perkančiosioms organizacijoms EIM strateginiame veiklos plane nustatyti valstybės biudžeto programos priemonės, kurią vykdo CPO LT, stebėsenos rodikliai	EIM ir jai pavaldžioms įstaigoms netaikomi įkainiai už CPO LT paslaugas. Nustatyti finansavimo tikslai neatitinka stebėsenos rodiklių.	Visoms perkančiosioms organizacijoms taikomi įkainiai už CPO LT paslaugas. Nustatyti finansavimo tikslai atitinka stebėsenos rodiklius.	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2028-06-30
	4.1. Kreiptis į Vidaus reikalų ministeriją dėl VŠĮ CPO LT veiklos nepriskyrimo centralizuotam vidaus administravimui. Įvertinus situaciją ir gautą atsakymą, priimti sprendimus dėl tolesnių veiksmų, susijusių su rekomendacijos įgyvendinimu.				Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2026-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	4.2. VŠĮ CPO LT biudžete įtraukti eilutę Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir pavaldžių įstaigų pirkimams pagal pavedimą.				Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2026-12-31
	4.3. Periodiškai vertinti valstybės biudžeto finansavimo VŠĮ CPO LT poreikį ir dydį bei strateginiame veiklos plane nustatyti papildomus VŠĮ CPO LT veiklos vertinimo rodiklius.				Ekonomikos ir inovacijų ministerija	2027-12-31

* Detalus pokyčių vertinimo rodiklių duomenys pateikti 3 priede „Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys“.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, VŠĮ CPO LT.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai. Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas pateikiamas Valstybės kontrolės atviruose duomenyse www.valstybeskontrole.lt.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie priemonių įgyvendinimą ir kai kurių rodiklių reikšmes plane nustatytais terminais:

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Viešųjų pirkimų politikos skyriaus patarėja Jurgita Klusevičiūtė, mob. +370 691 49446, el. p. jurgita.kluseviciute@eimin.lt

VŠĮ CPO LT direktoriaus pavaduotoja Vaida Vaitkevičiūtė-Daugvilė, mob. +370 666 29097, el. p. vaida.daugvile@cpo.lt (jos nesant – CPO LT Teisės ir metodologijos skyriaus vadovė Agnė Kaminskienė, mob. +370 683 12545, el. p. agne.kaminskiene@cpo.lt)

Atitikties audito departamento vadovė

Emilija Jasaitienė

Atitikties audito departamento vyriausiasis valstybinis auditorius-audito grupės vadovas

Paulius Bakaitis

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„VŠĮ CPO LT veikla vykdant viešuosius
pirkimus“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

CPO – centrinė perkančioji organizacija

CPO LT – viešoji įstaiga CPO LT

CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema

DPS – dinaminė pirkimų sistema

EIM – Ekonomikos ir inovacijų ministerija

EPC – Elektroninis pirkimų centras

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

Pirkimo procesas – visas viešojo pirkimo procesas, prasidedantis prekių, paslaugų ar darbų poreikio atsiradimu ir užsibaigiantis pirkimo sutarties įvykdymu bei gautų rezultatų įvertinimu (prekių, paslaugų ar darbų poreikių formavimas, pirkimų planavimas, pirkimo inicijavimas ir pasirengimas jam, pirkimo vykdymas, pirkimo sutarties sudarymas, jos vykdymas, įskaitant gautų rezultatų įvertinimą)

Pirkimų centralizavimo gairės – Viešųjų pirkimų tarnybos, bendradarbiaujant su CPO LT, parengta metodinė priemonė, kurioje pateikiama informacija apie centralizavimo privalumus, trūkumus ir iššūkius, Europos valstybių praktiką, bet aptariamai ir centrinių perkančiųjų organizacijų steigimo ir finansavimo klausimai, detalizuojamas centralizavimo procesas bei pateikiami aktualūs priedai⁵³

PO – perkančioji organizacija

PS – preliminarioji sutartis

SAM – Sveikatos apsaugos ministerija

SVP – strateginis veiklos planas

TS – techninė specifikacija

Viešasis pirkimas – vienos ar daugiau perkančiųjų organizacijų atliekamas prekių, paslaugų ar darbų įsigijimas su pasirinktu (-ais) tiekėju (-ais) sudarant viešojo pirkimo–pardavimo sutartį (-is), neatsižvelgiant į tai, ar prekės, paslaugos ar darbai yra skirti viešajam tikslui.

⁵³ Prieiga per internetą: <https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos-3/pirkimu-centralizavimo-gaires/> (žiūrėta 2024-09-16).

Viešųjų pirkimų problematika ir sprendimų kryptys – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pagal 2021 m. vykdytą viešąją konsultaciją parengtas dokumentas, kuriame išsamiai apžvelgta ne tik viešųjų pirkimų sistemos problematika ir jos atsiradimo priežastys, bet ir įvardyti veiksmai bei kitos reikalingos priemonės, kad įvyktų numatomi viešųjų pirkimų sistemos pokyčiai.

VPĮ – Viešųjų pirkimų įstatymas

VPT – Viešųjų pirkimų tarnyba

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas – įvertinti, ar CPO LT, organizuodama savo veiklą, siekia užtikrinti profesionalų centralizuotų viešųjų pirkimų procesą, tiekėjų konkurenciją, patenkinti perkančiųjų organizacijų poreikius ir ar CPO LT veiklos finansavimas grįstas būtinomis sąnaudomis ir investicijomis.

Audito objektas – Centrinės perkančiosios organizacijos (CPO LT) veikla vykdant viešuosius pirkimus.

Audituojamas subjektas – Viešoji įstaiga CPO LT.

Audituojamas laikotarpis – nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2024 m. kovo 31 d.

Taikytas kiekybinis ir (ar) kokybinis reikšmingumas:

Audito metu priimdami sprendimus, susijusius su audito procedūrų pobūdžio ir apimties nustatymu, audito rezultatų vertinimu, naudojome kokybinį reikšmingumą. Vertindami nustatytus dalykus ir nustatydami neatitikčių ir pastebėjimų reikšmingumą, vertinome, ar jie atsirado dėl teisėtumo pažeidimo, tyčinio (apgaulės) ar netyčinio veiksmo, ar nedaroma žala valstybės biudžetui, ar tam tikras audituojamo subjekto veiklos aspektas yra reikšmingas, atsižvelgiant į veiklos pobūdį, jautrumą, ar pastebėjimas susijęs su skaidrumu ir atskaitomybe. Nustatytus dalykus laikėme reikšmingais, kai galima pagrįstai tikėtis, kad jie paskatins priimti atitinkamus sprendimus, remiantis audito rezultatais, arba atsižvelgti į rezultatus tobulinant procesus, metodikas ir pan. Reikšmingumas vertinant audito rezultatus pagal audito sritis:

- ✓ Profesionalaus centralizuotų pirkimų proceso užtikrinimo siekis – nuo atsakomybių paskirstymo tarp CPO LT ir PO priklauso, ar centralizavimas per CPO LT išsprendžia kompetencijos trūkumo (ypač mažesnėse PO) problemą, pirkimus atliekant per profesionalią centrinę perkančiąją organizaciją. Vertindami PO priskirtas atsakomybes, analizavome to priskyrimo priežastis ir galimas pasekmes, o reikšminga neatitiktimi laikėme tokias PO paliktas pirkimų proceso funkcijas, kurių tinkamam atlikimui reikalingas jų darbuotojų atitinkamų pirkimo proceso kompetencijų užtikrinimas. Taip pat analizavome ir CPO LT veiksmus, užtikrinančius darbuotojų kompetencijų didinimą, ir vertinome tų priemonių pakankumą.
- ✓ PO lūkesčius atitinkančių paslaugų ir pirkimų rezultato užtikrinimo siekis – vertinant PO lūkesčių išsiaiškinimą, svarbus tinkamas komunikacijos tarp CPO LT ir PO, grįžtamojo ryšio suteikimo, surinktų duomenų analizės ir atitinkamų veiklos tobulinimo priemonių parinkimo procesas, taip pat konkurencijos užtikrinimas centralizuotuose pirkimuose, kai dėl masto ekonomijos būtų galima įsigyti prekių, paslaugų ar darbų geresne kaina. Priimdami profesinį sprendimą dėl nustatytų neatitikčių reikšmingumo, analizavome jų priežastis ir galimas pasekmes PO lūkesčius atitinkančių CPO LT paslaugų plėtrai, tobulinimui ir centralizuotų pirkimų

rezultatų kokybės gerinimui, taip pat reikšminga neatitiktimi laikėme nepakankamus CPO LT veiksmus, dėl kurių jos pirkimuose neužtikrinama tiekėjų konkurencija.

- ✓ Pagrįsto finansavimo iš valstybės biudžeto, įskaitant paslaugų perkančiosioms organizacijoms įkainių dydį, užtikrinimo siekis – viešiesiems pirkimams skirtų piniginių išteklių panaudojimui svarbus PO galimybes tenkinantis CPO LT paslaugų įkainių dydis ir valstybės biudžeto finansavimo skyrimo pagrįstumas. Vertinimo metu reikšminga neatitiktimi laikėme neskaidrų ir būtinosiomis sąnaudomis nepagrįstą PO mokamo įkainio apskaičiavimą ir valstybės biudžeto finansavimo skyrimą, nepagrįstą tiksliniu lėšų poreikiu. Be to, atkreipėme dėmesį, ar sąnaudų nedidina iš įkainių surinktų pajamų neracionalus panaudojimas.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁵⁴;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad CPO LT, organizuodama savo veiklą, siekia užtikrinti profesionalų centralizuotų viešųjų pirkimų procesą, tiekėjų konkurenciją, patenkinti perkančiųjų organizacijų poreikius ir ar CPO LT veiklos finansavimas grįstas būtinomis sąnaudomis ir investicijomis. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų, taip pat fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
1. Tobulintina CPO LT, kaip viešųjų pirkimų vykdymo kompetencijų centro, veikla		
1.1. CPO LT turėtų tekti daugiau atsakomybių pirkimo procese, siekiant didesnės centralizavimo naudos	Audito kriterijus Atsakomybės pasiskirstymo tvarka apibrėžta susitarimuose tarp CPO LT ir jos klientų ir (ar) kituose dokumentuose. Kriterijaus šaltiniai: 1. Pirkimų centralizavimo gairių 48 psl.: „Aiški atsakomybės pasiskirstymo tvarka tarp CPO ir jos klientų skatina pasitikėjimą CPO. Atsakomybės pasiskirstymo tvarka turėtų būti aiškiai apibrėžta susitarimuose tarp CPO ir jos klientų ir (ar) kituose dokumentuose. Direktyvos numato, kad CPO klientas nėra atsakingas už klaidas, rengiant preliminarį sutartį (ar kuriant DPS). Jei CPO klientas laikosi preliminarios sutarties (ar DPS) sąlygų, vėliau sudarius konkrečią sutartį nėra ir rizikos, kad ji bus pripažinta negaliojančia. <...> Sutartyse ir (ar) kituose dokumentuose tarp CPO ir jos klientų svarbu aiškiai apibrėžti ne tik tai, kas yra atsakingas už preliminarios sutarties reikalavimų (ar DPS) vykdymą, bet ir kokias funkcijas atliks CPO jos klientų sudarytų sutarčių atžvilgiu. Nors kai kuriose ES valstybėse CPO yra atsakinga už preliminarios sutarties vykdymą (CPO visuomet yra suinteresuota, kad CPO klientai naudotųsi preliminariais sutartimis (ar jos kurtomis DPS), ypač tais	Dokumentų peržiūra: patikrinta, kaip yra apibrėžtos ir padalintos atsakomybės tarp CPO LT ir PO pirkimų organizavimo taisyklėse, sutarčių šablonuose ir audituojamu laikotarpiu galiojusiose paslaugų sutartyse.

⁵⁴ 4000-asis TAAIS „Atitikties audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2024-09-16).

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	atvejais, kai iš to ji gauna pajamų), o už konkrečios sutarties laikymąsi įprastai atsakingas naudotojas – CPO klientas, CPO vis tiek turėtų rūpintis ir jos klientų sudarytų sutarčių vykdymo klausimais, teikti konsultacijas, padėti spręsti ginčus su tiekėjais ir pan.“ 2. VPĮ 82 str. 3 d.: „Laikoma, kad perkančioji organizacija įvykdo įsipareigojimus pagal šį įstatymą, jeigu ji prekių, paslaugų ar darbų įsigyja iš centrinės perkančiosios organizacijos ar per ją pagal šio straipsnio 1 dalį. Tačiau perkančioji organizacija atsako už tinkamą šio įstatymo nuostatų laikymąsi sudarydama ir vykdydama sutartį, taip pat ir tais atvejais, kai ji pati atlieka tam tikras procedūras, įskaitant: 1) pirkimo sutarties sudarymą centrinės perkančiosios organizacijos valdomos dinaminės pirkimo sistemos pagrindu; 2) atnaujinto tiekėjų varžymosi vykdymą centrinės perkančiosios organizacijos sudarytos preliminariosios sutarties pagrindu; 3) veiksmus, atliekamus pagal šio įstatymo 78 straipsnio 5 dalies 1 ir 3 punktuose nurodytus reikalavimus, siekiant nustatyti tiekėjų, su kuriuo bus sudaroma pirkimo sutartis centrinės perkančiosios organizacijos sudarytos preliminariosios sutarties pagrindu.“ Audito kriterijus CPO LT užtikrina PO poreikių įvertinimą, optimalaus viešojo pirkimo būdo parinkimą ir viešųjų pirkimų procedūrų atlikimą. Kriterijaus šaltiniai 1. LRS 2022-06-28 nutarimu Nr. XIV-1178 patvirtintos 2022–2033 m. nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais 145 p.: „Centralizuotų pirkimų masto didinimas sudaro prielaidas patikėti pirkimus profesionalioms centrinėms pirkimo organizacijoms, kurios geba kompetentingai įvertinti PO poreikius, parinkti optimalius viešųjų pirkimų būdus, atlikti reikiamas viešųjų pirkimų procedūras.“ 2. Pirkimų centralizavimo gairių 40 psl.: „Klaidos planavimo ir poreikių nustatymo etape, pavėluotai identifikuoti ar neidentifikuoti CPO klientų poreikiai neleidžia užtikrinti efektyvaus pirkimų centralizavimo. Didėja rizika, kad užuot realiai centralizavusi pirkimus, CPO užsiims „gaisrų gesinimu“ ar atliks „užsakymų stalo“ funkciją, „skubiai“ atlikdama klientų „netikėtai paaiškėjusius“, pamirštus suplanuoti pirkimus arba nuolat kartos iš esmės identiškų pirkimus. <...> Centralizuojant pirkimus, paprastai tenka suderinti ir išsiaiškinti ne vieno, bet kelių, keliolikos ar net keliasdešimties CPO klientų poreikius, pritaikyti sąlygas įvairiems poreikiams, parinkti tinkamą pirkimo strategiją. Tai ne visuomet pavyksta padaryti sklandžiai ir greitai. Dėl to labai svarbu, kad CPO pirkimams ruošęsi iš anksto. Užsienio valstybių CPO praktika rodo, jog pirmieji pasiruošimo pirkimui žingsniai turėtų prasidėti prieš 1–1,5 m. iki numatomo paskelbti pirkimo pradžios. Šis laikas gali būti ir trumpesnis, jeigu pirkimo objektas yra paprastas, CPO turi pakankamai žinių apie numatomą įsigyti pirkimo objektą, arba pirkimo objektas skirtas tik vienam CPO klientui.“	
	Audito kriterijus	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinta, kokia yra nustatyta PO poreikių įvertinimo tvarka pirkimų organizavimo taisyklėse ir kam numatyta pirkimo būdo parinkimo pareiga sutarčių šablonuose ir paslaugų sutartyse. <u>Duomenų analizė:</u> pasirinktų pirkimų informacijos EcoCost sistemoje vertinimas: praktinis PO poreikių įvertinimo vykdymas, pirkimo būdo parinkimo įvertinimas ir CPO LT veiksmas jį koreguojant, CPO LT veiksmas konsoliduojant pirkimus. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už procesus EcoCost sistemoje, vykdant pavestus pirkimus.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	Techninės specifikacijos rengimo etape užtikrinamas PO ir CPO LT bendradarbiavimas ir CPO LT atsakomybė dėl techninės specifikacijos teisėtumo patikrinimo, ar joje nėra neproporcingų, perteklinių, neaiškių, dviprasmiškų reikalavimų. Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 45 psl.: „Nepaisant to, kad minėtos priemonės rinkoje esamai situacijai įvertinti yra naudojamos pasiruošimo pirkimams etape, rinkos konsultacijos ir tyrimai turėtų būti atliekami CPO. Jei pirkimo vykdytojas turi pakankamas kompetencijas, jis taip pat galėtų vykdyti rinkos konsultacijas ir rinkos tyrimus. Kuris iš subjektų vykdys rinkos tyrimus ir (ar) rinkos konsultacijas, turėtų būti numatyta centralizuotos viešųjų pirkimų veiklos paslaugų sutartyje (jei ji sudaroma), kurioje apibrėžiamos CPO ir pirkimo vykdytojų atsakomybės.“	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinta, kokia yra nustatyta rinkos tyrimo ir (ar) rinkos konsultacijos atlikimo tvarka pirkimų organizavimo taisyklėse, sutarčių šablonuose ir paslaugų sutartyse, CPO LT veiksmai užtikrinant rinkos tyrimų / konsultacijų atlikimą. <u>Duomenų analizė:</u> pasirinktų pirkimų informacijos, susijusios su rinkos tyrimų / konsultacijų atlikimu, vertinimas. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už procesus EcoCost sistemoje, vykdant pavestus pirkimus.
	Audito kriterijus CPO LT užtikrinamas rinkos tyrimo ir (ar) rinkos konsultacijos atlikimas, kai PO neturi pakankamai kompetencijos pati juos atlikti. Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 45 psl.: „Nepaisant to, kad minėtos priemonės rinkoje esamai situacijai įvertinti yra naudojamos pasiruošimo pirkimams etape, rinkos konsultacijos ir tyrimai turėtų būti atliekami CPO. Jei pirkimo vykdytojas turi pakankamas kompetencijas, jis taip pat galėtų vykdyti rinkos konsultacijas ir rinkos tyrimus. Kuris iš subjektų vykdys rinkos tyrimus ir (ar) rinkos konsultacijas, turėtų būti numatyta centralizuotos viešųjų pirkimų veiklos paslaugų sutartyje (jei ji sudaroma), kurioje apibrėžiamos CPO ir pirkimo vykdytojų atsakomybės.“	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinta, kokia yra nustatyta rinkos tyrimo ir (ar) rinkos konsultacijos atlikimo tvarka pirkimų organizavimo taisyklėse, sutarčių šablonuose ir paslaugų sutartyse, CPO LT veiksmai užtikrinant rinkos tyrimų / konsultacijų atlikimą. <u>Duomenų analizė:</u> pasirinktų pirkimų informacijos, susijusios su rinkos tyrimų / konsultacijų atlikimu, vertinimas. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už procesus EcoCost sistemoje, vykdant pavestus pirkimus.
	Audito kriterijus Siekdama surinkti informaciją apie praktikoje kylančias problemas ir tobulinti standartizuotus dokumentus, CPO LT dalyvauja (pvz., konsultuoja, atlieka kokybės patikrinimus, dalyvauja teismuose ir pan.) sprendžiant ginčus tarp PO ir tiekėjų. Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 47 psl.: „CPO atsakomybė neturėtų baigtis vien tuo, jog įvykdomas centralizuotas pirkimas bei sudaromos pirkimo sutartys. Vykdančios sutartis CPO klientams gali kilti klausimų dėl sutarčių, jų keitimo ar nutraukimo galimybių, paaiškėti netinkamo sutarčių vykdymo aplinkybių, kilti teisminių ginčų. CPO neturėtų savo klientų palikti šių klausimų spręsti savarankiškai ar nukreipti juos konsultacijos į VPT. Į šiuos klausimus turėtų (ir geriausiai galėtų) padėti atsakyti būtent pati CPO. Be to, CPO turėtų savo klientams padėti užtikrinti tinkamą pirkimo sutarčių priežiūrą – konsultacijomis, patarimais, jeigu reikia, ir bendrai su klientais atliekamais pirkimo objekto kokybės patikrinimais, CPO teisės skyriaus pagalba sprendžiant ginčus teismo metu bei iki jo. Verta prisiminti, kad pirkimų centralizavimas apima ne tik pačių procedūrų vykdymą ir poreikių apjungimą, tačiau ir kompetencijų centralizavimą pačioje CPO. Aktyviai dalyvaudama jos paslaugomis besinaudojančių CPO klientų sutarčių vykdymo priežiūroje ir pati CPO gaus daugiau žinių apie praktikoje kylančias problemas, o tai padės tokių pačių	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinta, kokie yra CPO LT veiksmai pirkimo sutarties priežiūros etape pirkimų organizavimo taisyklėse, sutarčių šablonuose ir paslaugų sutartyse. <u>Duomenų analizė:</u> CPO LT darbuotojų paaiškinimai dėl veiksmų, kurių ėmėsi įstaiga konkrečių pirkimų sutarčių vykdymo metu.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	<i>problemų išvengti ateityje vykdant analogiškus pirkimus, tobulinti standartizuotus dokumentus.“</i>	
1.2. Kompetencijos (ypač specifinių pirkimų sričių) turėtų būti stiprinamos, siekiant užtikrinti pirkimų atitiktį jiems keliamiems reikalavimams	Audito kriterijus CPO LT yra nusimačiusi priemones, taikomas didinant kompetencijas viešųjų pirkimų srityje, ir jas taiko. Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl.: „Tokiam įrankiui tinkamai veikti būtina ne tik teisinė bazė, bet ir pakankama bei nuolat tobulinama viešųjų pirkimų specialistų kompetencija, tinkamas procesų valdymas ir atitinkama CPO organizacinė struktūra“.	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinta, ar CPO LT planavimo dokumentuose nustatė priemones, taikomas didinant kompetencijas viešųjų pirkimų srityje. Patikrinta įstaigos struktūra ir pareigybių sąrašai, siekiant įvertinti kompetencijų specifinių sričių pirkimuose užtikrinimą. <u>Duomenų analizė:</u> patikrinta, ar įstaigos veiklos efektyvumo didinimo priemonių, rizikų veiksmų valdymo, mokymų planuose numatytos priemonės taikytos praktiškai.
	Audito kriterijus CPO LT yra nusimačiusi priemones, taikomas specifinių sričių, kuriose jai pavesta vykdyti pirkimus, kompetencijoms didinti Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl.: „Tokiam įrankiui tinkamai veikti būtina ne tik teisinė bazė, bet ir pakankama bei nuolat tobulinama viešųjų pirkimų specialistų kompetencija, tinkamas procesų valdymas ir atitinkama CPO organizacinė struktūra“.	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinta, ar CPO LT planavimo dokumentuose nustatė priemones, taikomas didinant kompetencijas (taip pat ir specifinėse srityse) viešųjų pirkimų srityje. Patikrinta įstaigos struktūra ir pareigybių sąrašai, siekiant įvertinti kompetencijų specifinių sričių pirkimuose užtikrinimą. <u>Duomenų analizė:</u> patikrinta, ar įstaigos veiklos efektyvumo didinimo priemonių, rizikų veiksmų valdymo, mokymų planuose numatytos priemonės taikytos praktiškai. Patikrintas ekspertų, dalyvaujančių specifinės srities pirkimų moduluose, skaičius.
	Pirkimų centralizavimo gairių 40 psl.: „Klaidos planavimo ir poreikių nustatymo etape pavėluotai identifikuoti ar neidentifikuoti CPO klientų poreikiai neleis užtikrinti efektyvaus pirkimų centralizavimo. Didėja rizika, kad užuot realiai centralizavusi pirkimus, CPO užsiims „gaisrų gesinimu“ ar atliks „užsakymų stalo“ funkciją, „skubiai“ atlikdama klientų „netikėtai paaiškėjusius“, pamirštus suplanuoti pirkimus arba nuolat kartos iš esmės identiškus pirkimus. <...> Centralizuojant pirkimus, paprastai tenka suderinti ir išsiaiškinti ne vieno, bet kelių, keliolikos ar net keliasdešimties CPO klientų poreikius, pritaikyti sąlygas įvairiems poreikiams, parinkti tinkamą pirkimo strategiją. Tai ne visuomet pavyksta padaryti sklandžiai ir greitai. Dėl to labai svarbu, kad CPO pirkimams ruošytųsi iš anksto. Užsienio valstybių CPO praktika rodo, jog pirmieji pasiruošimo pirkimui žingsniai turėtų prasidėti prieš 1–1,5 m. iki numatomo paskelbti pirkimo pradžios. Šis laikas gali būti ir trumpesnis, jeigu pirkimo objektas yra paprastas, CPO turi pakankamai žinių apie numatomą įsigyti pirkimo objektą, arba pirkimo objektas skirtas tik vienam CPO klientui.“	
	Audito kriterijus CPO LT užtikrina, kad pirkimų komisijoje būtų bent vienas asmuo, turintis pirkimų specialisto pažymėjimą. Kriterijaus šaltiniai: VPĮ 19 str. 3 d.: „Komisijoje turi būti bent vienas asmuo, turintis pirkimų specialisto pažymėjimą.“	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinti vidaus dokumentai, reguliuojantys viešųjų pirkimų specialistų sertifikavimą. <u>Duomenų analizė:</u> patikrintas faktinis įstaigos darbuotojų, dalyvaujančių viešųjų pirkimų procedūrose (įskaitant komisijų darbą), sertifikavimas, konkrečių pirkimų komisijų sudėtis ir sertifikavimas.
2. Siekiant paskatinti naudotis CPO LT		

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
paslaugomis, svarbu žinoti klientų lūkesčius		
2.1. Siekiant paslaugų plėtros, turėtų būti tobulinamas informacijos surinkimo ir įvertinimo procesas	Audito kriterijus CPO LT užtikrina tinkamą komunikacijos su PO ir tiekėjais vykdymą, padedantį nustatyti klientų poreikius: valdo iš suinteresuotų šalių gautą informaciją apie paslaugų papildymo, atnaujinimo, patobulinimo poreikį, įvertina gautą informaciją ir suteikia grįžtamąjį ryšį. Kriterijaus šaltiniai: CPO LT 2021–2023 m. veiklos strategijoje, patvirtintoje ekonomikos ir inovacijų ministro 2021-05-04 įsakymu Nr. 4-377, 16 p. nurodyta: „CPO LT nuolat komunikuoja bei užtikrina grįžtamąjį ryšį su PO, perkančiaisiais subjektais, tiekėjais ir kitais suinteresuotais subjektais, dėl ko jie teigiamai vertina CPO LT teikiamas paslaugas“. Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl. nurodyta: „CPO teikiamų paslaugų efektyvumą ir patrauklumą lemia būtent suinteresuotų šalių poreikių patenkinimas“. 2023 m. EIM Viešųjų pirkimų centralizavimo eigos ataskaitos išvadose nurodyta: „Pastebima, kad PO bendradarbiavimas su CPO LT nėra vienodas. Todėl reikalinga aktyvi komunikacija su PO siekiant didesnio pirkimų centralizavimo tikslų supratimo ir aiškesnio atsakomybių pasiskirstymo“.	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinti numatyti informacijos rinkimo procesai įstaigos patvirtintose ISO procesų srauto diagramose („Smile“, pasiūlymų teikimo, tikslinių apklausų procesai). <u>Duomenų analizė:</u> el. katalogų modulių administratorių apklausa (parengtas klausimynas), jų pateiktos informacijos vertinimas. Įvertinta informacija apie renkamus PO poreikius atskiruose moduluose, jų teikiamus pasiūlymus; įvertinti Asortimento plėtros poreikio registro duomenys. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už modulių administravimą.
	Audito kriterijus CPO LT užtikrina suinteresuotų šalių poreikių nustatymą dėl el. kataloge vykdomų pirkimų ir kitų teikiamų paslaugų, analizuodama duomenis ne tik apie esamus, bet ir potencialius klientus (perkančiąsias organizacijas). Kriterijaus šaltiniai: CPO LT viešai skelbiamose 2020–2022 m. CPO LT veiklos ataskaitose nurodyta, kad 97,3 proc. respondentų, dalyvavusių CPO LT vykdomose PO „Smile“ apklausose, nurodė, kad „katalogo asortimentas atitinka poreikius“. CPO LT 2021–2023 m. veiklos strategijoje, patvirtintoje ekonomikos ir inovacijų ministro 2021-05-04 Nr. 4-377, 15 p. nurodyta: „CPO LT dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai, sukaupę centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo patirtį, kas užtikrina viešųjų pirkimų, vykdomų per CPO LT el. katalogą, didelį efektyvumą reikalingas prekes, paslaugas ir (arba) darbus įsigyti greičiau ir mažesne kaina“. Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl. nurodyta: „CPO teikiamų paslaugų efektyvumą ir patrauklumą lemia būtent suinteresuotų šalių poreikių patenkinimas“. 2023 m. EIM Viešųjų pirkimų centralizavimo eigos ataskaitos „CPO LT el. katalogo plėtra ir kitos paslaugos“ skyriuje nurodyta: „Kaip rodo CPO LT 2022 m. atliktų el. katalogo naudotojų apklausų rezultatai, net 98,4 proc. respondentų nurodė, kad pildydami užsakymą el. kataloge rado tai, ko ieškojo, ir net 97,8 proc. respondentų nurodė, kad užsakymą pildyti buvo patogiu. Tokie aukšti el. katalogo vertinimo rezultatai, taip pat didėjančios pirkimų apimtys rodo (2022 m., lyginant su 2021 m., pirkimų vertė išaugo 60 proc.), kad šis įrankis yra patrauklus naudotojams“.	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinti numatyti informacijos rinkimo procesai įstaigos patvirtintose ISO procesų srauto diagramose („Smile“, pasiūlymų teikimo, tikslinių apklausų procesai). <u>Duomenų analizė:</u> el. katalogų modulių administratorių apklausa (parengtas klausimynas), jų pateiktos informacijos vertinimas. Įvertinta informacija apie renkamus PO poreikius atskiruose moduluose, jų teikiamus pasiūlymus; įvertinti Asortimento plėtros poreikio registro duomenys. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už modulių administravimą.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	Audito kriterijus CPO LT pagal surinktą informaciją įgyvendina priemones, užtikrinančias paslaugų, atitinkančių klientų poreikius, vystymą ir tobulinimą. Kriterijaus šaltiniai: tie patys kaip ir kriterijuose prieš tai.	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinti numatyti informacijos rinkimo procesai įstaigos patvirtintose ISO procesų srauto diagramose („Smile“, pasiūlymų teikimo, tikslinių apklausų procesai). <u>Duomenų analizė:</u> el. katalogų modulių administratorių apklausa (parengtas klausimynas), jų pateiktos informacijos vertinimas. Įvertinta informacija apie renkamus PO poreikius atskiruose moduluose, jų teikiamus pasiūlymus; įvertinti Asortimento plėtos poreikio registro duomenys. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už modulių administravimą.
2.2. Tobulintina CPO LT veiklų peržiūra ir vidaus kontrolės stebėseną	Audito kriterijus CPO LT užtikrinamas informacijos apie kitų subjektų atliktų tikrinimų, susijusių su CPO LT ar per jos el. katalogą vykdytais pirkimais, metu nustatytus dalykus (tarp jų ir sutarties vykdymo etape) surinkimas, analizė ir sprendimų priėmimas dėl tvarkų ar standartizuotų dokumentų tobulinimo. Kriterijaus šaltiniai: Finansų ministro 2020-06-29 įsakymu Nr. 1K-195 (2021-12-30 nauja redakcija) patvirtinto Vidaus kontrolės įgyvendinimo juridiniame asmenyje aprašo 18.1.1 p. įtvirtintas vienas iš stebėsenų apibūdinančių principų: nuolatinė stebėseną turi būti integruota į kasdienę viešojo juridinio asmens veiklą ir atliekama darbuotojams vykdant reguliarią (atitinkamų viešojo juridinio asmens veiklos sričių) valdymo ir priežiūros veiklą bei kitus veiksmus pagal pavestas funkcijas (atliekant savo pareigas); 18.2. p. numatytas trūkumų vertinimas ir pranešimas apie juos – apie vidaus kontrolės trūkumus viešajame juridiniame asmenyje, nustatytus nuolatinės stebėsenos ir (ar) periodinių vertinimų metu, turi būti informuotas viešojo juridinio asmens vadovas ir kiti sprendimus priimančys darbuotojai. Audito kriterijus CPO LT sukurtos vidaus kontrolės priemonės ir atliekamos procesų, veiklų peržiūros, užtikrinančios jų keitimą, atsižvelgiant į pasikeitusius teisės aktų reikalavimus ar naujas teismų praktikas. Kriterijaus šaltiniai: Finansų ministro 2020-06-29 įsakymu Nr. 1K-195 (2021-12-30 nauja redakcija) patvirtinto Vidaus kontrolės įgyvendinimo juridiniame asmenyje aprašo 16.1.4. p.: „veiklos ir rezultatų peržiūra – periodiškai peržiūrimos veiklos sritys, procesai ir rezultatai, siekiant užtikrinti jų atitiktį viešojo juridinio asmens tikslams ir reikalavimams <...>“. Audito kriterijus CPO LT užtikrinama viešųjų pirkimų vidaus kontrolės nuolatinė stebėseną ir periodiniai vertinimai. Kriterijaus šaltiniai: Finansų ministro 2020-06-29 įsakymu Nr. 1K-195 patvirtinto Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos aprašo 18.1 p. nustatytas	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrintos CPO LT Vidaus kontrolės politikos, CPO LT vidaus kontrolės politikos įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatos dėl nustatyto stebėsenos reguliavimo įstaigoje. Patikrintas numatytas stebėsenos procesas įstaigos patvirtintoje ISO procesų srauto diagramoje. Įvertinti už stebėseną atsakingų asmenų pareigybų aprašymai. <u>Duomenų analizė:</u> CPO LT pateiktos informacijos apie atliktus kitų įstaigų patikrinimus ir VPT bei ES lėšas administruojančių agentūrų atliktų patikrinimų informacijos vertinimas. <u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrintos CPO LT Vidaus kontrolės politikos, CPO LT vidaus kontrolės politikos įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatos dėl nustatyto stebėsenos reguliavimo įstaigoje. Patikrintas numatytas stebėsenos procesas įstaigos patvirtintoje ISO procesų srauto diagramoje. Įvertinti už stebėseną atsakingų asmenų pareigybų aprašymai. <u>Duomenų analizė:</u> CPO LT pateiktos informacijos apie pakeitimus, kuriems įtaką darė teisės aktų pakeitimai ar teismų praktika, LAT praktikos ir su viešaisiais pirkimais bei vidaus kontrole susijusiu teisės aktų pakeitimų vertinimas. <u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrintos CPO LT Vidaus kontrolės politikos, CPO LT vidaus kontrolės politikos įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatos dėl nustatyto stebėsenos reguliavimo įstaigoje. Patikrintas numatytas stebėsenos procesas įstaigos patvirtintoje ISO procesų srauto diagramoje. Įvertinti už stebėseną atsakingų asmenų pareigybų aprašymai.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	nuolatinės stebėsenos ir (ar) periodinių vertinimų principas: „atliekama reguliari viešojo juridinio asmens valdymo ir priežiūros veikla ir (ar) atskiri vertinimai, siekiant nustatyti, ar vidaus kontrolė viešajame juridiniame asmenyje įgyvendinama pagal viešojo juridinio asmens vadovo nustatytą vidaus kontrolės politiką ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas: 18.1.1. nuolatinė stebėseną – integruota į kasdienę viešojo juridinio asmens veiklą ir atliekama darbuotojams vykdant reguliarią (atitinkamų viešojo juridinio asmens veiklos sričių) valdymo ir priežiūros veiklą bei kitus veiksmus pagal pavestas funkcijas (atliekant savo pareigas); 18.1.2. periodiniai vertinimai – jų apimtį ir dažnumą lemia viešojo juridinio asmens rizikos vertinimas ir nuolatinės stebėsenos rezultatai (nustačius tam tikrus veiklos trūkumus). Jie dažniausiai atliekami vidaus auditorių ir kitų viešojo juridinio asmens audito vykdytojų.“	<u>Duomenų analizė:</u> CPO LT pateiktos informacijos apie atliktus kitų įstaigų patikrinimus ir VPT bei ES lėšas administruojančių agentūrų atliktų patikrinimų informacijos vertinimas.
2.3. Siekiant užtikrinti kokybišką pirkimo rezultatą, reikia papildomų veiksmų	Audito kriterijus CPO LT pagal surinktą informaciją įgyvendinamos priemonės pirkimo rezultato kokybei gerinti. Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl. nurodyta: „CPO steigėjai siekia sumažinti išlaidas, pasiekti geresnį kainos ir kokybės santykį, bei siekia konkrečių svarbių politikos sričių tikslų (aplinkos ir socialinių problemų sprendimo, SVV skatinimo ir kt.)“. Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl. nurodyta: „Tokie (centralizuoti) pirkimai gali kelti didesnę tiekėjų susidomėjimą, o tai skatina konkurenciją bei užtikrina geresnę kokybę už mažesnę kainą“. Centralizuotų viešųjų pirkimų, vykdomų centralizuotų viešųjų pirkimų el. katalogo priemonėmis, planavimo, modulių kūrimo ir administravimo vadovo 49 p. nurodyta: „Moduliui pasibaigus, turi būti atlikta Modulo analizė. Modulo vykdymo metu modulių analizė atliekama pagal poreikį. Atliekant šią analizę, įvertinama, ar Modulis buvo sėkmingas, ar ne, kokios to priežastys – peržiūrima, kiek tiekėjų dalyvavo Modulyje, koks buvo tiekėjų aktyvumas, ar Moduliu aktyviai naudojosi PO, ar buvo gauta pretenzijų, prašymų tikslinti pirkimo sąlygas ir panašiai. Atlikus analizę, išskiriama Modulo kūrimo ir vykdymo metu kilusi problematika, pasiteisinusios pirkimo sąlygos, gerosios praktikos veiksniai. Pasibaigusio Modulo analizę atlieka Modulį kūręs atsakingas darbuotojas ar kitas atsakingo skyriaus vadovo paskirtas darbuotojas“. Audito kriterijus CPO LT užtikrina aktualios informacijos apie el. kataloge teikiamų prekių, paslaugų ar darbų kokybę surinkimą, siekiant nustatyti reikiamas priemones kokybei gerinti. Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl. nurodyta: „CPO steigėjai siekia sumažinti išlaidas, pasiekti geresnį kainos ir kokybės santykį, bei siekia konkrečių svarbių politikos sričių tikslų (aplinkos ir socialinių problemų sprendimo, SVV skatinimo ir kt.)“.	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinti numatyti informacijos rinkimo procesai įstaigos patvirtintose ISO procesų srauto diagramose („Smile“, pasiūlymų teikimo, tikslinių apklausų procesai). <u>Duomenų analizė:</u> el. katalogų modulių administratorių apklausa (parengtas klausimynas), jų pateiktos informacijos vertinimas. Įvertinta informacija apie kokybės užtikrinimą atskiruose moduluose, jų teikiamus pasiūlymus. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už modulių administravimą. <u>Dokumentų peržiūra:</u> Patikrinta, ar CPO LT planavimo dokumentuose nustatė rizikas ir jų valdymo priemones, susijusias su prekių ar paslaugų teikimo kokybe. Patikrinta įstaigos struktūra ir pareigybių sąrašai, siekiant nustatyti atsakomybių apimtis. Patikrinti numatyti informacijos rinkimo procesai įstaigos patvirtintose ISO procesų srauto diagramose („Smile“, pasiūlymų teikimo, tikslinių apklausų procesai). <u>Duomenų analizė:</u> el. katalogų modulių administratorių apklausa (parengtas klausimynas), jų pateiktos informacijos vertinimas. Įvertinta informacija apie kokybės užtikrinimą atskiruose moduluose, jų teikiamus pasiūlymus. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už modulių administravimą

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	Pirkimų centralizavimo gairių 5 psl. nurodyta: „Tokie (centralizuoti) pirkimai gali kelti didesnę tiekėjų susidomėjimą, o tai skatina konkurenciją bei užtikrina geresnę kokybę už mažesnę kainą“. Centralizuotų viešųjų pirkimų, vykdomų centralizuotų viešųjų pirkimų el. katalogo priemonėmis, planavimo, modulių kūrimo ir administravimo vadovo 49 p. nurodyta: „Moduliui pasibaigus, turi būti atlikta Modulio analizė. Modulio vykdymo metu modulio analizė atliekama pagal poreikį. Atliekant šią analizę, įvertinama, ar Modulis buvo sėkmingas, ar ne, kokios to priežastys – peržiūrima, kiek tiekėjų dalyvavo Modulyje, koks buvo tiekėjų aktyvumas, ar Moduliui aktyviai naudojos PO, ar buvo gauta pretenzijų, prašymų tikslinti pirkimo sąlygas ir panašiai. Atlikus analizę, išskiriama Modulio kūrimo ir vykdymo metu kilusi problematika, pasiteisinusios pirkimo sąlygos, gerosios praktikos veiksniai. Pasibaigusio Modulio analizę atlieka Modulį kūręs atsakingas darbuotojas ar kitas atsakingo skyriaus vadovo paskirtas darbuotojas“. Audito kriterijus CPO LT užtikrina, kad jos vykdomuose viešuosiuose pirkimuose nelaimėtų tiekėjai, įtraukti į Nepatikimų tiekėjų sąrašą ir neįgyvendinę VPĮ nustatytą „apsivalymo“ sąlygą. Kriterijaus šaltiniai: Finansų ministro 2020-06-29 įsakymas Nr. 1K-195 „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje“, kuriame nurodyti COSO modelio 5 elementai: kontrolės aplinka, rizikų vertinimas, kontrolės veikla, informavimas ir komunikacija, stebėseną. Numatytam kriterijui aktualus trečiasis COSO modelio elementas – kontrolės veikla, kurį apibūdina du elementai: 1. veiklos ir rezultatų peržiūra – periodiškai peržiūrimos veiklos sritys, procesai ir rezultatai, siekiant užtikrinti jų atitiktį viešojo juridinio asmens tikslams ir reikalavimams, vertinama veikla teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu, palyginami ataskaitinio laikotarpio veiklos rezultatai su planuotais ir (arba) praėjusio ataskaitinio laikotarpio veiklos rezultatais; 2. politikų ir procedūrų taikymas – kontrolės veikla įgyvendinama taikant atitinkamas viešojo juridinio asmens politikas ir procedūras. Vidaus kontrolė reglamentuojama nustatant viešojo juridinio asmens tikslus, organizacinę struktūrą, veiklos sritis ir vidaus kontrolės procedūras (pavyzdžiui, struktūrinėse schemose, politikoje, tvarkų aprašuose, taisyklėse ir kituose dokumentuose).	<u>Dokumentų peržiūra:</u> patikrinti numatytą informacijos rinkimo procesą įstaigos patvirtintose ISO procesų srauto diagramose („Smile“, pasiūlymų teikimo, tikslinių apklausų procesai). <u>Duomenų analizė:</u> el. katalogų modulių administratorių apklausa (parengtas klausimynas), jų pateiktos informacijos vertinimas. Įvertinta informacija apie kokybės užtikrinimą atskiruose moduluose, jų teikiamus pasiūlymus. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už modulių administravimą. <u>Dokumentų peržiūra:</u> CPO LT vidaus dokumentų, reglamentuojančių vidaus kontrolės priemones, užtikrinančių Nepatikimų tiekėjų sąrašą esančių tiekėjų kontrolę, vertinimas. <u>Duomenų analizė:</u> atsirinktų pirkimų informacijos vertinimas; Nepatikimų tiekėjų sąrašo informacija; CPO LT pateikti įrodymai apie atliktus veiksmus, skirtus tiekėjų, įtrauktų į Nepatikimų tiekėjų sąrašą, kontrolei. <u>Pokalbiai su:</u> CPO LT darbuotojais, atsakingais už modulių administravimą.
2.4. Daugiau pastangų turėtų būti dedama tiekėjų lūkesčiams išsiaiškinti, siekiant aktyvesnio jų dalyvavimo el. katalogo pirkimuose	Audito kriterijus CPO LT el. katalogo pirkimo moduluose užtikrinamas bent 2 tiekėjų dalyvavimas, kad būtų užtikrintas konkurencingas viešųjų pirkimų vykdymas. Kriterijaus šaltiniai: LRS 2022-06-28 nutarimu Nr. XIV-1178 patvirtintos 2022–2033 m. nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais 146 p.: „Mažintina viešųjų pirkimų iš vieno tiekėjo dalis. Konkurencijos nebuvimas vykdamas viešuosius pirkimus didina įsigyjamų prekių, paslaugų ar darbų kainas ir mažina galimybes racionaliai panaudoti viešąsias lėšas.“	<u>Dokumentų peržiūra:</u> CPO LT planavimo dokumentų – CPO LT Veiklos viešinimo priemonių plano nuostatų, susijusių su informacijos sklaida tiekėjams, vertinimas. CPO LT vidaus dokumentų – CPO LT DPS tiekėjų naudojimosi CPO IS tvarkos aprašo, CPO LT ir tiekėjų sudaromų sutarčių dėl el. kataloge teikiamų paslaugų šablonų, vertinimas. <u>Duomenų analizė:</u> tiekėjų asociacijos pateiktų duomenų vertinimas, el. katalogo modulių sąrašo peržiūra.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	Pirkimų centralizavimo gairių 6 psl.: „Jeigu pernelyg sustambintą poreikį gali patenkinti tik keli stambūs tiekėjai (ar, kraštutiniu atveju – tik vienas tiekėjas), dėl to sumažėja konkurencija (ir tai šie tiekėjai dažniausiai supranta), o jausdami mažesnę konkurenciją spaudimą tiekėjai gali būti mažiau suinteresuoti siūlyti mažesnę kainą arba gali pasiūlyti ne optimaliausių kainos ir kokybės santykį.“ CPO LT 2022 m. ir 2023 m. kokybės tikslų įgyvendinimo planuose, patvirtintuose direktoriaus 2022-05-30 įsakymu Nr. 16KVS-38 ir 2023 m. birželio mėn. įsakymu, nurodyta antro kokybės tikslo „Pirkimų per CPO LT administruojamą IS (Kataloginių pirkimų)“ rodiklį „Administruojamų modulių skaičiaus atitikimas planui“ 202x metais pasiekti x %, įgyvendinimo priemonė – „pritraukti kuo daugiau aktyvių rinkos dalyvių ir skatinti konkurenciją CPO LT el. katalogo moduluose“. Minėtame 2022 m. dokumente nurodyta, kad numatyta priemonė įgyvendinta. VPT pateiktame VPJ 82 str. „Centralizuotų pirkimų veikla ir centrinės PO“ komentare nurodyta: „Viešųjų pirkimų centralizavimo privalumai: 7. Didinama konkurencija tarp tiekėjų.“ Audito kriterijus CPO LT yra patvirtinusi priemones, skirtas sumažinti „vieno tiekėjo“ pirkimų rodiklį iki VPT nustatytos teigiamos reikšmės (≤ 20 proc.). Kriterijaus šaltiniai: VPT parengtos „Pirkimų vykdytojų žemėlapis – Švieslentė. Rodiklių apskaičiavimo ir vertinimo metodikos“ 16 psl.: „Švieslentėje pasiektoms rodiklių reikšmėms priskiriami įverčiai, atitinkantys vieną iš spalvų – žalią, geltoną, raudoną. Spalviniai įverčiai atitinka rodiklių reikšmių intervalus, nustatytus pagal kiekvienais metais siektinas šalyje rodiklių reikšmes (reikšmių intervalai pateikiami žemiau 1, 2 ir 3 lentelėse). Rodikliui priskiriama žalia spalva, jei nustatyta rodiklio reikšmė yra pasiekta arba viršyta, geltona spalva, jei rodiklio reikšmė yra žemesnė nei siektina, tačiau vertinama vidutiniškai, o raudona spalva rodo, jog rodiklio reikšmė yra per žema ir pirkimų vykdytojas turi siekti geresnių rezultatų (rodiklis „Vieno tiekėjo pirkimų (su centralizuotais pirkimais) skaičiaus dalis: raudona riba >30 %, geltona >20 %, žalia ≤ 20 %).“ Audito kriterijus CPO LT imasi veiksmų „vieno tiekėjo“ pirkimų rodikliui mažinti. Kriterijaus šaltiniai: VPT parengtos „Pirkimų vykdytojų žemėlapis – Švieslentė. Rodiklių apskaičiavimo ir vertinimo metodikos“ 16 psl.: „Švieslentėje pasiektoms rodiklių reikšmėms priskiriami įverčiai, atitinkantys vieną iš spalvų – žalią, geltoną, raudoną. Spalviniai įverčiai atitinka rodiklių reikšmių intervalus, nustatytus pagal kiekvienais metais siektinas šalyje rodiklių reikšmes (reikšmių intervalai pateikiami žemiau 1, 2 ir 3 lentelėse). Rodikliui priskiriama žalia spalva, jei nustatyta rodiklio reikšmė yra pasiekta arba viršyta, geltona spalva, jei rodiklio reikšmė yra žemesnė nei siektina, tačiau vertinama vidutiniškai, o raudona spalva rodo, jog rodiklio reikšmė yra per žema	<u>Dokumentų peržiūra:</u> CPO LT strateginių ir planavimo dokumentų, kuriuose aprašytos ir patvirtintos priemonės, skirtos „vieno tiekėjo“ pirkimų rodikliui mažinti, vertinimas. <u>Duomenų analizė:</u> VPT Švieslentės duomenų, CPO LT „vieno tiekėjo“ pirkimų rodiklio rezultatų vertinimas. <u>Dokumentų peržiūra:</u> CPO LT strateginių ir planavimo dokumentų, kuriuose aprašytos ir patvirtintos priemonės, skirtos „vieno tiekėjo“ pirkimų rodikliui mažinti, vertinimas. <u>Duomenų analizė:</u> VPT Švieslentės duomenų, CPO LT „vieno tiekėjo“ pirkimų rodiklio rezultatų vertinimas.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Audito kriterijai ir jų šaltiniai	Atliktos audito procedūros, taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	ir pirkimų vykdytojas turi siekti geresnių rezultatų (rodiklis „Vieno tiekėjo pirkimų (su centralizuotais pirkimais) skaičiaus dalis: raudona riba >30 %, geltona >20 %, žalia <=20 %).“	
3. Tobulintinas CPO LT finansavimo modelio įgyvendinimas	Audito kriterijus CPO LT finansavimas iš valstybės biudžeto, įskaitant paslaugų PO įkainių dydį ir jo apskaičiavimo principą, yra pagrįsti, jei CPO LT finansavimas ir įkainiai nustatyti tokio dydžio, kad būtų ne didesni, nei būtina CPO LT sąnaudoms, patiriamoms vykdant funkcijas, ir būtiniausioms investicijoms padengti. Kriterijaus šaltiniai: Pirkimų centralizavimo gairių 18 psl.: „CPO gali būti finansuojamos keliais būdais. Vienas iš būdų – tiesioginis finansavimas ir valstybių ar savivaldybių biudžetų, kai įprastai metams yra skiriama konkreti lėšų suma, turinti padengti visas CPO veiklos išlaidas. Kitas būdas – CPO nustatyti paslaugų mokesčius. Tokie mokesčiai gali būti imami iš pirkimo vykdytojų (CPO klientų) ir (arba) tiekėjų. Tokie mokesčiai (pajamos) turėtų būti ne didesni nei būtina padengti CPO išlaidas, patiriamas vykdant funkcijas, bei būtiniausias investicijas (pavyzdžiui, tobulinant centralizavimo priemones (preliminarias sutartis, jų administravimą, DPS ir kita)). <...> Galimi ir atvejai, kai taikomi abu būdai iš karto (mišrus finansavimo modelis), t. y. d. lėšų CPO gauna iš valstybės (ar savivaldybių) biudžetų, o d. – surinkusi mokesčius iš naudotojų arba tiekėjų (toks finansavimo modelis taikomas Austrijoje, Lietuvoje). Svarstant finansavimo iš biudžeto klausimą būtina įvertinti, ar jis padengia (apima) visas CPO patiriamas tiesiogines išlaidas. Tai turi būti įvertinama ir tais atvejais, kai finansavimas gaunamas iš naudotojų mokesčių, ypač tais atvejais, kai taikomas privalomas centralizavimo modelis ir pirkimo vykdytojai negali pasirinkti, nei į kurią CPO turi kreiptis, nei nuspręsti, ar gali pirkti patys, o turi mokėti mokesť tai CPO, kuriai jie priskirti.“ CPO LT Įstatų 9 p. CPO LT veiklos tikslas – racionalaus lėšų ir administracinių išteklių naudojimo užtikrinimas.	<u>Dokumentų peržiūra:</u> CPO LT vidaus teisės aktų ir kitų dokumentų, aprašančių CPO LT statuso ir jos taikomų įkainių nustatymą, vertinimas. <u>Duomenų analizė:</u> VRM, EIM, CPO LT pateiktų atsakymų, paaiškinimų vertinimas.

Valstybinio audito ataskaitos
„VŠĮ CPO LT veikla vykdančios viešuosius pirkimus“
3 priedas

Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Pirkimų proceso veiklos, reikalaujančios viešųjų pirkimų kompetencijų, kurias atlieka CPO LT.	Parengtos ir vykdomos priemonės: nuosekliai rinkti ir analizuoti informaciją (apie aktualių tesės aktų pokyčius, teismų praktikas, veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius nesutarimus tarp PO ir tiekėjų), priimti sprendimus, įtraukiant įstaigos vadovybę.	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	Įkainių už CPO LT teikiamas paslaugas taikymas perkančiosioms organizacijoms.	EIM strateginiame veiklos plane nustatyti valstybės biudžeto programos priemonės, kurių vykdo CPO LT, stebėsenos rodikliai.
Matavimo vienetas	–	–	–	–	–
Pradinė reikšmė	Dalis veiklų ir pirkimui vykdyti reikalingos informacijos, reikalaujančios kompetencijų viešųjų pirkimų srityje, pavestos perkančiosioms organizacijoms.	Nėra parengtų priemonių nuosekliai informacijos apie CPO LT veiklai aktualių tesės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų rinkimui, analizei ir sprendimų vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų) tobulinimo priėmimui, įtraukiant įstaigos vadovybę.	Nėra parengtų priemonių nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	EIM ir jai pavaldžioms įstaigoms netaikomi įkainiai už CPO LT paslaugas.	Nustatyti finansavimo tikslai neatitinka stebėsenos rodiklių.
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2024 m.	2024 m.	2024 m.	2024 m.	2024 m.
Siektina reikšmė	Visos veiklos ir pirkimui vykdyti reikalinga informacija (pvz., pirkimo būdo nustatymas, rinkos tyrimo ir (ar) konsultacijos atlikimas, techninės specifikacijos parengimas, tiekėjų pašalinimo pagrindų, pasiūlymų vertinimo kriterijų nustatymas),	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie CPO LT veiklai aktualių tesės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų rinkimui, analizei ir	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir	Visoms perkančiosioms organizacijoms taikomi įkainiai už CPO LT paslaugas	Nustatyti finansavimo tikslai atitinka stebėsenos rodiklius

Rodiklis	Pirkimų proceso veiklos, reikalaujančios viešųjų pirkimų kompetencijų, kurias atlieka CPO LT.	Parengtos ir vykdomos priemonės: nuosekliai rinkti ir analizuoti informaciją (apie aktualių tesės aktų pokyčius, teismų praktikas, veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius nesutarimus tarp PO ir tiekėjų), priimti sprendimus, įtraukiant įstaigos vadovybę.	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	Įkainių už CPO LT teikiamas paslaugas taikymas perkančiosioms organizacijoms.	EIM strateginiame veiklos plane nustatyti valstybės biudžeto programos priemonės, kurią vykdo CPO LT, stebėsenos rodikliai.
	reikalaujančios kompetencijų viešųjų pirkimų srityje, pavestos CPO LT.	sprendimų dėl vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų) tobulinimo priėmimui, įtraukiant įstaigos vadovybę.	sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.		
Gerei	Visos veiklos ir pirkimui vykdyti reikalinga informacija (pvz., pirkimo būdo nustatymas, rinkos tyrimo ir (ar) konsultacijos atlikimas, techninės specifikacijos parengimas, tiekėjų pašalinimo pagrindų, pasiūlymų vertinimo kriterijų nustatymas), reikalaujančios kompetencijų viešųjų pirkimų srityje, pavestos CPO LT.	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie CPO LT veiklai aktualių tesės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų rinkimui, analizei ir sprendimų dėl vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų dokumentų) tobulinimo priėmimui, įtraukiant įstaigos vadovybę.	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	Visoms perkančiosioms organizacijoms taikomi įkainiai už CPO LT paslaugas.	Nustatyti finansavimo tikslai atitinka stebėsenos rodiklius.
Tolerancijos ribos					
Vidutiniškai	-	-	-	-	-
Blogai	Dalis veiklų ir pirkimui vykdyti reikalingos informacijos, reikalaujančios kompetencijų viešųjų pirkimų srityje, pavestos perkančiosioms organizacijoms.	Nėra parengtų priemonių nuosekliai informacijos apie CPO LT veiklai aktualių tesės aktų pokyčius, teismų praktikas, CPO LT veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius ginčus ar nesutarimus tarp PO ir tiekėjų rinkimui, analizei ir sprendimų vidaus kontrolės sistemos (tvarkų, veiklų, procesų ar standartizuotų	Nėra parengtų priemonių nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	EIM ir jai pavaldžioms įstaigoms netaikomi įkainiai už CPO LT paslaugas.	Nustatyti finansavimo tikslai neatitinka stebėsenos rodiklių.

Rodiklis	Pirkimų proceso veiklos, reikalaujančios viešųjų pirkimų kompetencijų, kurias atlieka CPO LT.	Parengtos ir vykdomos priemonės: nuosekliai rinkti ir analizuoti informaciją (apie aktualių tesės aktų pokyčius, teismų praktikas, veiklos patikrinimų rezultatus, sutarties vykdymo etape kylančius nesutarimus tarp PO ir tiekėjų), priimti sprendimus, įtraukiant įstaigos vadovybę.	Parengtos ir vykdomos priemonės nuosekliai informacijos apie perkančiųjų organizacijų (įskaitant dar nesinaudojančias CPO LT paslaugomis) ir tiekėjų lūkesčius, paklausimus, pirkimų rezultatų kokybę rinkimui, analizei ir sprendimų dėl procesų tobulinimo ir paslaugų plėtros priėmimui.	Įkainių už CPO LT teikiamas paslaugas taikymas perkančiosioms organizacijoms.	EIM strateginiame veiklos plane nustatyti valstybės biudžeto programos priemonės, kurią vykdo CPO LT, stebėsenos rodikliai.
		dokumentų) tobulinimo priėmimui, įtraukiant įstaigos vadovybę.			
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2026 m.	2026 m.	2027 m.	2027 m.	2028 m.
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Ministerijos pateikta informacija	CPO LT pateikta informacija	CPO LT pateikta informacija	Ministerijos pateikta informacija	Ministerijos pateikta informacija
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Ministerijos pateiktos informacijos analizė	CPO LT pateiktos informacijos analizė	CPO LT pateiktos informacijos analizė	Ministerijos pateiktos informacijos analizė	Ministerijos pateiktos informacijos analizė

Valstybinio audito ataskaitos
„VŠĮ CPO LT veikla vykdančioms viešuosius
pirkimus“
4 priedas

Kitų institucijų atlikti CPO LT pirkimų tikrinimai

Pirkimų tikrinimus atlikusios institucijos	Patikrintų pirkimų sk.	Pirkimų, kuriuose nustatyta neatitiktis, sk.	Nustatytos neatitiktys
VPT	49	14	7 atvejai – dėl tiekėjų pašalinimo pagrindų, 4 atvejai – dėl dinaminės pirkimo sistemos maksimalios apimtys didinimo, 3 atvejai – dėl techninės specifikacijos keitimo, 2 atvejai – dėl sutarties projekto, 2 atvejai – dėl subtiektimo sąlygų, 1 atvejis – dėl netinkamo vertinimo kriterijaus, 1 atvejis – dėl skelbimo tikslinimo, 1 atvejis – dėl nustatytos kainodaros.
Įgyvendinančios institucijos (ES investicijas administruojančios agentūros)	28	10	Konkurenciją galinčios apriboti techninės specifikacijos (4 atvejai), subtiektimą ribojančių nuostatų taikymas (3 atvejai), tarptautinio pirkimo neskaitymas (2 atvejai), nepaskelbtas atsakymas į paklausimą (1 atvejis).

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal iš institucijų gautą informaciją

